

2010WMC04 bijlage

Cultuur is Kracht

Evaluatie Cultuurnota 2009-2010
Actualisatie Cultuurnota 2011-2012

CONCEPT

Provincie Utrecht
December 2010

Inhoudsopgave

1. Cultuur is kracht.....	3
1.1 Provinciale visie, missie en hoofdoelen op het gebied van cultuur.....	3
Algemene conclusies	3
Samenvatting in een oogopslag.....	5
2. Verbindende programma's.....	6
2.1 Programma Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad van Europa.....	6
2.2 Programma Utrechtse Schatkamer	7
2.3 Programma Cultuur en Economie.....	8
2.4 Programma Cultuur en Ruimte	10
3. Cultuurparticipatie	12
3.1 Amateurkunst	12
3.2 Cultuureducatie	13
3.3 Programma Cultuurparticipatie.....	15
4. Erfgoed.....	17
4.1 Cultuurhistorische hoofdstructuur	17
4.2 Monumenten	19
4.3 Archeologie.....	21
4.4 Musea en archieven	23
5. Kunsten	26
5.1 Podiumkunst	26
5.2 Beeldende kunst en vormgeving.....	28
Medialab	30
6. Media	32
6.1 Bibliotheken	32
6.2 Cultuurhuizen	33
6.3 Regionale omroep.....	34
7. Rollen en verantwoordelijkheden	36
7.1 Samenwerking andere overheden	36
7.2 Subsidierelatie.....	36
7.3 Relatiebeheer en debat	37
7.4 Evaluatie, onderzoek en monitoring	38

1. Cultuur is kracht

Bij de behandeling van de cultuurnota 2009-2012 'Cultuur is kracht' hebben GS toegezegd na twee jaar een tussentijdse evaluatie aan PS te sturen, inclusief de stand van zaken van de podiumkunsten in het kader van het cultuurconvenant 2009-2012. In deze evaluatie vindt u een terugblik op de eerste twee jaren van het beleid 'Cultuur is kracht' en stellen we daar waar nodig de ambities en resultaten voor de jaren 2011 en 2012 bij.

Leeswijzer

De teksten 'Ambities en doelen' en 'Beoogde resultaten 2009-2012' komen letterlijk uit de vastgestelde cultuurnota 2009-2012 'Cultuur is kracht'. Daar waar de ambities of doelen zijn aangepast, staat een toelichting bij het betreffende onderdeel.

1.1 Provinciale visie, missie en hoofddoelen op het gebied van cultuur

Cultuur heeft een sterke en positieve invloed op de samenleving omdat het bijdraagt aan innovatie en ontwikkeling, verbinding en verrijking en de kwaliteit van de omgeving. De provincie voelt zich (mede)verantwoordelijk voor het behoud en de ontwikkeling van cultuur als kracht van de samenleving en wil ervoor zorgen dat de bijdrage van cultuur aan de samenleving optimaal is. Vanuit deze visie voeren wij cultuurbeleid.

De missie voor de komende vier jaar is door het leggen van verbindingen Utrecht cultureel sterker te maken. Dit doen we door in te zetten op samenhang tussen de beleidssectoren en ook door het stimuleren van verbindingen tussen cultuur en andere maatschappelijke sectoren.

Onder de noemer *Cultuur is Kracht* staat het beleid in de periode 2009-2012 in het teken van de volgende hoofddoelen:

- inzetten van cultuur als schakel in de samenleving (verbreden en verbinden);
- behoud en ontwikkeling van het cultureel erfgoed;
- stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit (gebiedsontwikkeling en advies);
- ondersteunen van artistieke productie en vernieuwing.

Binnen deze hoofddoelen draait het telkens om het benutten en versterken van kwaliteit (aanbod), het verbeteren van de zichtbaarheid en de participatie (bereik) en het investeren in de basis (infrastructuur).

Algemene conclusies

In de eerste twee jaar van uitvoering van de cultuurnota hebben we veel van de beoogde resultaten behaald. In 2009 lag het accent op beleidsontwikkeling en onderzoek en hebben we een deel van het beleid uit de vorige periode voortgezet, zoals bijvoorbeeld enkele subsidieregelingen. In 2010 zijn we echt gaan uitvoeren. Nieuwe programma's, nieuw beleid en vaak ook een nieuwe manier van werken. Zo onderzoeken we deze periode maatschappelijke effectmeting. De achterliggende gedachte is dat we ons beleid baseren op het beoogde maatschappelijk effect en dat de ondersteuningsinstellingen ons zo informeren. Dat betekent ook dat een instelling meer vrijheid krijgt in hoe ze dingen doet, als ze het beoogde effect maar bereikt.

Ook zijn we, onder andere geïnspireerd door kerntakendiscussies, onze rollen en verantwoordelijkheden gaan herijken. Van financier verschuift onze rol steeds meer naar regisseur en aanjager. Zo kunnen we ook directer sturen op onze ambities.

Het overzicht van bijgestelde ambities en resultaten leidt ook tot inzichten die verder reiken dan 2012. In samenhang met landelijke ontwikkelingen en het streven naar integrale beleidsontwikkeling op basis van Utrecht2040, biedt dit de basis voor een analyse van het cultuurbeleid voor de komende periode.

Het benodigde budget is conform de begroting ingezet. Voor een specificatie en stand van zaken verwijzen wij naar de informatie in het Overdrachtsdocument.

Samenvatting in een oogopslag

(i)om ontwerper, verdeling over 2 pagina's. Idee is om heel diverse resultaten en feiten weer te geven, als introductie op de tekst)

kunst in relatie tot het landschap
ontwikkeling doorbrekend talent
ondersteuning van de basisinfrastructuur
Christina Beatrix complex
luchtmachtbasis Soesterberg
duurzame internationale samenwerkingsverbanden
aantal cross-overs tussen de creatieve sector en regulier bedrijfsleven boven de gestelde target
90 amateurkunstprojecten
musical/operaproject met tientallen basisscholen
cultuureducatie op 445 basisscholen
regiogezelschap is gerealiseerd
10 multi- en interculturele festivals
7 jonge talenten geselecteerd
69 podiumkunstprojecten gerealiseerd
nieuw pand CBKU
op weg naar een fusie van de Utrechtse bibliotheken
10 cultuurhuizen openen hun deuren
reeks rondetafelgesprekken
een publieke informatievoorziening voor de bevolking van de provincie Utrecht
Culturele Hoofdstad 2018
inspiratiebijeenkomsten Schatkameratelier
51 projecten Utrechtse Schatkamer
publicatie over de Amersfoortseweg
CHS opgenomen in de Kadernota Ruimte
ruimtelijke borging van de Grebbelinie
totale samenhang van Waterlinie-elementen en de landschappelijke patronen
6 restauraties van erfgoedparels
Stamu als platform voor informatie-uitwisseling
openstelling van de molens voor publiek
provinciaal archeologisch depot stimuleert bruikleen
Limes-(visualisatie)projecten
twee kasteelmusea
digitalisering van de kadastrale atlas van de provincie is afgerond

2. Verbindende programma's

2.1 Programma Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad van Europa

Ambities en doelen 2009-2012

In 2013 viere gemeente en provincie de Vrede van Utrecht. De Vrede die 300 jaar daarvoor door vele Europese landen ondertekend werd, maakte een einde aan een reeks verwoestende oorlogen. Met de viering van de Vrede van Utrecht in 2013 willen gemeente en provincie hun ambities waarmaken om Culturele Hoofdstad van Europa te worden in 2018.

Het programma *Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad* verbindt cultuur aan actuele maatschappelijke thema's en richt zich op stad én regio. De ambitie is het ontwikkelen van een programma dat lokaal, nationaal en internationaal wordt herkend en gewaardeerd. Een programma dat eveneens bijdraagt aan een blijvende versterking van het Utrechtse culturele leven en resulteert in een internationaal en innovatief cultureel imago van Utrecht stad en provincie.

Het programma bestaat uit de volgende inhoudelijke programmalijnen:

- *cultural memory*: het benutten van cultureel erfgoed als podium en bron van inspiratie voor culturele projecten alsmede het investeren in behoud en ontwikkeling van monumentaal erfgoed;
- *vernieuwing en ruimte voor talent*: het opleiden en binden van jong talent;
- *cultuur als motor van de samenleving*: het bevorderen van sociale cohesie door het realiseren van culturele projecten met bewoners in wijken en dorpen (community-art);
- *internationalisering*: het bevorderen van internationale samenwerking als verrijking van het artistieke klimaat, vergroting van de markt en versterking van het toeristisch profiel;
- *educatie*: activiteiten enerzijds voor kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 tot en met 21 jaar en anderzijds voor culturele organisaties en het onderwijs.

De organisatie van het programma is in handen van de Stichting Vrede van Utrecht. Provincie en gemeente zijn gezamenlijk opdrachtgever en financier. De wisselwerking tussen dit programma en het reguliere cultuurbeleid leidt tot synergie. De samenwerking met de provinciale instellingen als Kunst Centraal, ZIMIHC, Centrum Beeldende Kunst, Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken en Landschap Erfgoed Utrecht vinden wij heel belangrijk.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- ambitieus programma dat lokaal, landelijk en internationaal erkenning en waardering oogst;
- duurzame versterking van het Utrechtse culturele leven (door investeringen in de culturele infrastructuur, zowel fysiek als artistiek-inhoudelijk en organisatorisch);
- ontwikkeling en versterking van een internationaal en innovatief cultureel imago van de regio Utrecht;
- profilering van de culturele infrastructuur van de regio Utrecht.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Het conceptprogramma 2013 is september 2010 gepresenteerd. De stichting Vrede van Utrecht zet de in 2008 ingeslagen weg naar minder zelf produceren en meer werken ten dienste van de organisaties in het veld voort. Er is een start gemaakt met samenwerking met provinciale ondersteuningsinstellingen. In 2010 heeft zij de samenwerking met sterke culturele partners verder uitgebouwd rondom de thema's; kunst in relatie tot het landschap/gebiedsontwikkeling, internationale top (waaronder de wetenschap, de leerstoel), bezieling cultureel erfgoed en ontwikkeling doorbrekend talent. Andere samenwerkingsprogramma's zijn Kunst in mijn buurt en het Community Arts Lab. Voor educatie werkt de stichting samen met Kunst Centraal, Scholen in de Kunst, Landschap Erfgoed Utrecht, UCK en de stichting Vredeseducatie.

Wij hebben een groot deel van het investeringsbudget ingezet voor ondersteuning van de basisinfrastructuur. In 2008 hebben we ook 10 investeringsprojecten gefinancierd. Het gaat hierbij om het geschikt maken van locaties voor voorstellingen in het kader van de programmering Vrede van

Utrecht, en om versterking van de (fysieke) culturele infrastructuur. In 2009 hebben wij geïnvesteerd in 6 projecten. Dit zijn projecten ter versterking van het culturele aanbod en van de fysieke culturele infrastructuur in stad en regio. In 2010 kwamen daar nog investeringen in het Christina Beatrix complex en in de vliegbasis Soesterberg bij. Op dit moment werken we aan een formulering van het investeringskader voor het programmaplan Utrecht 2018.

Utrecht wil zich internationaal profileren als regio voor kennis en cultuur. Voorjaar 2009 is in Brussel een netwerkbijeenkomst georganiseerd over Utrecht in Europa, waarbij ingespeeld werd op de ambitie om Culturele Hoofdstad van Europa te worden. De gezamenlijke ambitie is verder onder de aandacht gebracht tijdens het jaarcongres van het IPO en bij de Ministersconferentie Raad van Europa. Ook tijdens bezoeken aan Linz, CH2009, en Brussel -begin 2010- was CH2018 een belangrijk thema.

De stichting Vrede van Utrecht wil voor Utrechtse culturele instellingen activiteiten ontplooiën die gericht zijn op het ontwikkelen van duurzame internationale samenwerkingsverbanden. Activiteiten waren: oprichting lokale SICA (Centre for International Cultural Activities), ontwikkeling internationaal bezoekersprogramma, stimulering deelname internationale netwerken, ontwikkelen internationale kennis culturele instellingen, uitwisseling culturele hoofdsteden en 'artists in residence'.

Begin 2010 is een onderzoek uitgevoerd naar het imago van de stad Utrecht onder haar inwoners, inwoners van de provincie en Nederlanders. Hieruit komt naar voren dat Utrecht onder Utrechters zelf, en in de provincie, een sterke positie heeft op de kerngebieden cultuur, kennis en historie. Landelijk gezien komt Utrecht niet in de top 3 voor. Qua creativiteit staat Amsterdam onder alle groepen op 1, en volgt de rest op grote afstand. Qua innovativiteit komt Utrecht zowel landelijk als in de provincie niet in de top 5 voor, onder Utrechters staat Utrecht hier op de derde plaats.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- duurzame versterking van het Utrechtse culturele leven, door investeringen in de culturele infrastructuur, zowel fysiek als artistiek-inhoudelijk en organisatorisch;
- ontwikkeling en versterking van een internationaal en innovatief cultureel imago van de regio Utrecht;
- profilering van de culturele infrastructuur van de regio Utrecht;
- investeringen in grote onderscheidende projecten en gebiedsontwikkelingsprojecten, waaronder vliegbasis Soesterberg, de Nieuwe Hollandse Waterlinie en buitenplaatsen in de provincie;
- realisatie van de viering van de Vrede van Utrecht in 2013 met een programma waaraan alle musea meewerken middels thematisch ingestoken tentoonstellingen, een grote internationale kunstmanifestatie in Hoog Catharijne en een groot muzikaal openingspektakel in de hele stad op 11 april - de historische datum dat de Vrede werd getekend. Daarnaast nog programma's op de buitenplaatsen en de forten, het festival Oude Muziek dat uitpakt met een Internationale Paardencarrousel en de uitvoering van de opera Faust op vliegbasis Soesterberg door De Utrechtse Spelen;
- Utrecht wordt aangewezen als Culturele Hoofdstad 2018;
- een uitgewerkt programmaplan Utrecht 2018 in samenwerking met de stad en de regio.

2.2 Programma Utrechtse Schatkamer

Ambities en doelen 2009-2012

De provincie Utrecht heeft een grote rijkdom aan cultuurhistorische schatten, die met het programma *Utrechtse Schatkamer* beter beleefbaar en toegankelijk worden gemaakt voor een breed publiek. Het gaat om documenten, voorwerpen en afbeeldingen in musea en archieven, om gebouwen en structuren in het landschap, en ook om tradities, gebruiken en verhalen uit de provincie. Met nieuwe activiteiten en verbindingen wil de provincie dat inwoners en bezoekers nog beter toegang krijgen tot de Schatkamer van Utrecht. Hiermee wil de provincie de binding versterken die inwoners en recreanten hebben met de Utrechtse cultuur en geschiedenis. Het programma bestaat uit drie onderdelen:

- *Sesam open u!*, waarin cultuurhistorische bronnen digitaal worden ontsloten en toegankelijk gemaakt;
- *Kom in de Utrechtse Schatkamer*, waarin de schatten worden gevisualiseerd en gepresenteerd;
- *Het Schatkameratelier*, waarin samenhang, creativiteit en innovatie worden gestimuleerd.

Het programma biedt mogelijkheden voor een verbinding met bibliotheken, podiumkunst en beeldende kunst en projecten op het gebied van presentatie en community-art. De centrale sturing op het programma ligt bij de provincie, bij de inhoudelijke uitvoering zullen wij Landschap Erfgoed Utrecht betrekken.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- 8 uitvoeringsprojecten per jaar op het vlak van digitalisering, visualisatie en presentatie, samenwerking, vernieuwing en verbreding, en zicht op het bereik ervan via projectrapportages;
- jaarlijkse netwerkbijeenkomsten met de betrokken partijen in de provincie om kennis te delen en elkaar te inspireren.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Met de toekenning van 33 subsidies in 2009 en 18 in 2010 zetten wij in op het meer leefbaar en toegankelijk maken van erfgoed. Bijvoorbeeld door het ontsluiten van erfgoedbronnen op internet, en met voorstellingen, tentoonstellingen en games over erfgoed. In Museumwerf Vreeswijk vertellen scheepsvrouwen hun verhalen in een originele roef. In Het Utrechts Archief spelen jongeren het spel 'de Tijdtripper' waarin zij zelf de Utrechtse geschiedenis beleven. Het verhaal van Kasteel Amerongen wordt verteld aan de hand van een film van Peter Greenaway.

Het Schatkameratelier heeft 4 inspiratiebijeenkomsten georganiseerd over onder andere digitalisering en publieksbereik. Daarnaast hebben wij 2 workshops georganiseerd over samenwerking en marketing tijdens het provinciebrede cultuurdebat in 2009 en cultuurforum in 2010. De workshops hadden een positieve uitwerking op de uitwisseling tussen de instellingen. Daarnaast werden handvatten gegeven om te digitaliseren en meer publiek te bereiken. Zo ontstond bijvoorbeeld de nieuwe site www.deutrechtseschatkamer.nl, met projecten van en informatie over het programma.

Wij hebben besloten om niet alle beschikbare gelden in te zetten via de subsidieregeling. Waar het gaat om visualisaties en presentaties, of om gezamenlijke digitaliseringsprojecten, worden ook gelden beschikbaar gesteld aan projecten die goed aansluiten op provinciale erfgoedprioriteiten. Voorbeelden hiervan zijn de herinrichtingsprojecten die voortvloeien uit het beleidsprogramma Van Collectie naar Connectie, de publieksontwikkeling van de Pyramide van Austerlitz en versterking van publieksbereik bij de door de provincie ondersteunde kasteelmusea Slot Zuylen en Kasteel Amerongen. Gezamenlijke digitaliseringsprojecten gaan over bijvoorbeeld digitalisering van kranten, thematische collectieontsluiting en het ontwikkelen van digitaliseringsplannen voor kleinere collectionerende instellingen.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- 12 publieksuitvoeringsprojecten per jaar op het vlak van digitalisering, visualisatie en presentatie, samenwerking, vernieuwing en verbreding en zicht op het bereik ervan via projectrapportages;
- jaarlijkse netwerkbijeenkomsten met de betrokken partijen in de provincie om kennis te delen en elkaar te inspireren;
- 2 begeleidingstrajecten voor erfgoedinstellingen ter bevordering van expertise (bijvoorbeeld gericht op het schrijven van een ontsluitingsplan, marketing/nieuwe media);
- een plan van aanpak voor samenhangende digitale ontsluiting van bronnen van erfgoedinstellingen.

2.3 Programma Cultuur en Economie

Ambities en doelen 2008-2011

Met het programma *Smaakmakers, spraakmakers* draagt de provincie bij aan het stimuleren van een creatief klimaat in de Utrechtse regio en het beter benutten van de kracht van de culturele sector voor economische bedrijvigheid. Ofwel het beter gebruik maken van cross-overs tussen cultuur en economie. De missie van de provincie is om binnen Nederland een creatieve toproegio te zijn. Via drie programmalijnen vindt actie plaats:

- *ontwikkeling*: nieuwe projecten of verbanden die een grote uitstraling of effect hebben, economisch en cultureel;
- *vernieuwing*: experiment of onderzoek dat nodig is om projecten aan te jagen;
- *deskundigheidsbevordering en professionalisering*.

Het programma richt zich op gemeenten, creatieve bedrijven, culturele instellingen, midden- en kleinbedrijf, onderwijsinstellingen, afgestudeerden van kunstvakopleidingen en het reguliere bedrijfsleven.

Er is een koppeling tussen dit programma en de provinciale ambities op het gebied van de kunsten, daar waar het de professionalisering van verschillende doelgroepen in het creatieve en reguliere bedrijfsleven en het onderwijs betreft.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- 0,2% groei marktaandeel creatieve bedrijvigheid provincie Utrecht in het landelijk marktaandeel creatieve bedrijvigheid in de periode 2008-2011 (meetjaar 2012);
- 10% meer creatieve vestigingen in de provincie Utrecht in de periode 2008-2011 (meetjaar 2012);
- 10 nieuwe projecten voortkomend uit de samenwerking tussen de creatieve bedrijvigheid en het reguliere bedrijfsleven in de periode 2008-2011;
- 20 nieuwe projecten voortkomend uit de samenwerking binnen de deelsectoren creatieve bedrijvigheid in de periode 2008-2011;
- 5 erfgoedlocaties ontwikkeld voor creatieve bedrijvigheid in de periode 2008-2011;
- 2 projecten op het vlak van deskundigheidsbevordering en 2 projecten op het vlak van professionalisering in de periode 2008-2011.

Behaalde resultaten 2008, 2009 en 2010

Het programma Cultuur en Economie is in 2008 gestart, als onderdeel van het coalitieakkoord, en ligt op driekwart van de uitvoeringsperiode op schema. Het aantal banen in de creatieve sector in de provincie Utrecht is in 2009 met 3,1 % gegroeid. Dit is een veel sterkere stijging dan de gemiddelde landelijke groei van 0,3%. Op dit moment kan er nog niets gezegd worden over de groei van het marktaandeel creatieve bedrijvigheid in de provincie Utrecht ten opzichte van het landelijk marktaandeel. Er zijn in 2009 11,5 % meer vestigingen in de creatieve sector dan in 2008. Het is moeilijk te meten in hoeverre de groei een effect is van het programma Cultuur & Economie.

Voor alle programmalijnen geldt dat de bovengenoemde resultaten zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin ruimschoots zijn behaald. In 2008 tot en met 2010 hebben wij in totaal 20 projecten ondersteund. Daarbij valt op dat het aantal cross-overs tussen de creatieve sector en het reguliere bedrijfsleven boven de gestelde target ligt. Het merendeel van de uitvoeringsprojecten is inhoudelijk en procesmatig conform plan uitgevoerd. Op programmaniveau ligt het percentage cofinanciering op 50%. De bijdrage uit de markt en van overige overheden ligt daarbij voor beide op 25%.

Uit de tussenevaluatie, waarbij onder andere interviews met vertegenwoordigers van de Utrechtse creatieve sector zijn gedaan, blijkt dat het programma het volgende heeft opgeleverd:

- De projecten hebben geleid tot nieuwe samenwerkingsverbanden en netwerken binnen de Utrechtse creatieve sector en tussen die sector en andere domeinen zoals zorg en bedrijfsleven.
- Het programma heeft de gedachtevorming en het bewustzijn over cultuur en economie en creatieve economie in de provincie Utrecht gestimuleerd.
- De provinciale rol en positie in de creatieve sector is versterkt. De provincie wordt gezien als een van de instanties in de regio die de discours rondom creatieve industrie en creatieve economie mede vorm geven.
- Professionalisering en deskundigheidsbevordering in de culturele sector hebben een impuls

gekregen maar dienen een structureel karakter te krijgen.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Het programma Cultuur en Economie maakt onderdeel uit van het innovatiebeleid. Vanwege de voorgenomen herinrichting van dit beleid hebben wij op basis van de tussenevaluatie van het 'Economisch beleidsplan 2008-2011' besloten om het programma af te bouwen. Het voornemen is om het resterende budget onder te brengen in een innovatiefonds.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

In 2011 en 2012 worden de gehonoreerde projecten uit 2009 en 2010 afgerond. De bijgestelde ambitie heeft als consequentie dat de beoogde resultaten voor de programmaperiode 2008 tot en met 2011 niet volledig zullen worden behaald.

2.4 Programma Cultuur en Ruimte

Ambities en doelen 2009-2012

Nog nooit was de aandacht voor de kwaliteit van onze woonomgeving en de roep om het behoud van ons culturele erfgoed zo groot als nu. Nederland is immers een land waar om iedere vierkante meter wordt geknakt. De zorg voor de kwaliteit van onze omgeving geldt ook zeker voor Utrecht. Utrecht is de oudste provincie van het land met de meeste nationale landschappen en rijk aan cultuurhistorie, maar Utrecht is ook de provincie met de hoogste economische groei die het dichtstbevolkt is en die het drukste wegennet heeft. In dit dynamische spanningsveld tussen behouden en vernieuwen is het waarborgen en versterken van de kwaliteit van de Utrechtse leefomgeving de komende vier jaar een belangrijke opgave van het provinciale beleid. In het collegeprogramma 2007-2011 is onder de centrale opgave 'we willen Utrecht mooier maken' het slagvaardig samenwerken aan kwaliteit en duurzaamheid het speerpunt van beleid. Cultuurhistorie, beeldende kunst en vormgeving spelen hierin een belangrijke rol. Juist erfgoed geeft houvast aan de breed gedeelde behoefte aan meer ruimtelijke identiteit en kwaliteit van de leefomgeving en kan daar samen met kunst een nieuwe betekenislaag aan toevoegen en deze zichtbaar maken.

De verschillende functies in het landelijk gebied zoals landbouw, natuurbeheer, cultuurhistorie en recreatie en toerisme zullen in onderlinge harmonie hun bijdrage moeten leveren aan het in stand houden en ontwikkelen van een vitaal landelijk gebied. Onze omgeving is pas in evenwicht wanneer cultuurhistorische aspecten tijdig worden ingebracht bij ruimtelijke ingrepen, zoals natuurontwikkelingsplannen, landinrichting en wegeaanleg. Wij willen werken aan een stevige erfgoedinbedding in het Actieprogramma Vitaal Platteland (AVP), met accenten op historische (groen)structuren en agrarisch erfgoed.

Vanuit onze wettelijke taken op het gebied van de ruimtelijke ordening en vanuit onze regierol voor gebiedsgericht werken, ontwikkelen wij het programma Cultuur en Ruimte. Aanzetten voor dit beleid zijn reeds gelegd vanuit de verschillende beleidsvelden, zoals de Agenda Natuur 2007-2018 en de Notitie Ruimtelijke Kwaliteit i.o. Wij willen deze aanzetten sterker aan elkaar koppelen en actiever invulling geven aan onze stimulerende en sturende rol op het gebied van cultuur en ruimte. Hiervoor stellen wij in 2009 een uitvoeringsprogramma op. Met het programma zoeken we actief naar een evenwichtige combinatie tussen het borgen en stimuleren van ruimtelijke kwaliteit. Het programma sluit nauw aan op het CHS-beleid en richt zich op kennisuitwisseling, visieontwikkeling, strategische verkenningen en integrale projectontwikkeling. Bij de uitvoering van het programma werken we samen met diverse partners, waaronder rijk en gemeenten en in Utrecht actieve uitvoeringsorganisaties.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- Uitvoeringsprogramma Cultuur en Ruimte inclusief inzicht in de benodigde middelen, in 2009.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In 2009 stond tweemaal een presentatie over dit onderwerp op de agenda van de commissie WMC. De commissie had nog veel vragen over de noodzaak van een afzonderlijk programma en over de mogelijke concrete uitwerking. Wij hebben vervolgens besloten geen afzonderlijk programma Cultuur en Ruimte te starten, maar de doelstellingen te verwerken in het reguliere beleid.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Wij kwamen tot het besluit geen afzonderlijk programma Cultuur en Ruimte te starten omdat:

- binnen lopende gebiedsgerichte projecten al veel aandacht is voor dit thema, met name in projecten rond de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Grebbelinie. De AVP-systematiek wordt in voldoende mate benut om cultuurhistorische waarden in gebiedsgerichte ontwikkelingen zichtbaar en beleefbaar te maken;
- voor een stevig uitvoeringsprogramma onvoldoende budget beschikbaar was (cultuurnota: € 100.000,- per jaar);
- het nieuwe Atelier Ruimtelijke Kwaliteit binnen de provinciale organisatie cultuurhistorie zal meenemen in zijn advisering;
- de nieuwe provinciale Ruimtelijke Structuurvisie naar verwachting cultuurhistorische waarden als provinciaal belang zal borgen en versterken.

Conclusie is dat de doelen van een programma Cultuur en Ruimte beter en efficiënter kunnen worden gerealiseerd binnen de bestaande integrale beleidsuitvoering. De doelstellingen van Cultuur en Ruimte worden verwerkt in een gebiedsgerichte benadering op basis van de volgende thema's: historische buitenplaatsen, agrarisch erfgoed en militair erfgoed. Met deze benadering geven we tevens invulling aan het nieuwe rijksbeleid Modernisering monumentenzorg (Momo), waarin provincies een rol in de gebiedsgerichte monumentenzorg is toebedacht.

3. Cultuurparticipatie

3.1 Amateurkunst

Ambities en doelen 2009-2012

Wij zetten het provinciale beleid op het gebied van de amateurkunst voort en handhaven onze huidige doelstelling: een zo divers en groot mogelijk publiek laten deelnemen aan, en/of te laten genieten van, en/of kennis te laten maken met alle vormen van kwalitatief verantwoorde amateurkunst. Wij richten ons zowel op het scheppen van goede randvoorwaarden als op het versterken van de artistieke kwaliteit. Dit sluit aan op het beleid van gemeenten, die bijvoorbeeld de subsidiëring van kunstencentra op zich nemen.

We bouwen met ZIMIHC voort op de positieve lijn uit de voorgaande beleidsperiode. Voor de jaren 2009-2012 verwachten wij dat ZIMIHC nog zichtbaarder wordt in de hele provincie. Alle amateurkunstenaars in de provincie Utrecht moeten weten waar ze terecht kunnen voor ondersteuning. De zichtbaarheid van ZIMIHC kan onder meer toenemen door het aanjagen van projecten door consultants. Tevens vragen wij het Huis voor de amateurkunst te werken aan de eigen professionalisering, aandacht te besteden aan 'nieuwe' vormen van amateurkunst (jeugd/jongeren en diversiteit) en een bijdrage te leveren aan de promotie van de sector. Daarnaast verwachten wij dat ZIMIHC op projectbasis samenwerkt met Kunst Centraal, Landschap Erfgoed Utrecht en de Stichting Vrede van Utrecht. De Kei van Utrecht wordt ook de komende jaren uitgereikt en we laten de organisatie hiervan bij ZIMIHC.

In 2009 voeren wij een onderzoek uit naar alternatieve uitvoeringsmogelijkheden voor de subsidieregeling amateurkunst. Uitgangspunt is het vergroten van de toegankelijkheid voor de aanvragers en een vermindering van de uitvoeringslast (deregulering). Een koppeling met het programma cultuurparticipatie en afstemming met gemeentelijk amateurkunstbeleid nemen we hierin mee. Op basis van dit onderzoek nemen wij een besluit of en op welke wijze wij de regeling voortzetten.

Het driejaarlijkse internationale festival Europa Cantat vindt in 2009 in Utrecht plaats. Het festival biedt een zeer breed programma voor zangers, koordirigenten en publiek. Naar verwachting trekt het evenement ruim 3000 deelnemers uit zo'n 40 landen. Europa Cantat werkt samen met Kunstfactor, ZIMIHC en andere partners uit het Utrechtse culturele leven. De provincie ondersteunt het evenement en beoogt dat de resultaten ook op de lange termijn een positief effect hebben op de koorzang in de provincie.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- inhoudelijke en organisatorische ondersteuning van amateurkunstenaars in alle gemeenten;
- in 2009 vernieuwde website www.kunsthuisutrecht.nl met een beoogd bereik van 100.000 bezoekers per jaar;
- uitgevoerde samenwerkingsprojecten met Kunst Centraal, Stichting Vrede van Utrecht en anderen;
- jaarlijkse promotie van de amateurkunst via de uitreiking van de Kei van Utrecht;
- in 2009 uitgevoerd evaluatieonderzoek en voorstel voor de regeling amateurkunst;
- een succesvol georganiseerd internationaal festival Europa Cantat, in 2009;
- budgetsubsidie aan ZIMIHC voor de uitvoering van haar taken in 2009-2012;
- 45 projecten worden mogelijk gemaakt in 2009 met subsidie uit de subsidieregeling amateurkunst.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

ZIMIHC, onze tweedelijnsorganisatie, verzorgt de inhoudelijke en organisatorische ondersteuning van amateurkunst(enaars). ZIMIHC werkte in 2009 en 2010 samen met en/of organiseerde activiteiten in alle 29 gemeenten in de provincie. Hierdoor is de zichtbaarheid van het Huis voor Amateurkunst groot. Samenwerking vindt met alle genoemde provinciale instellingen plaats. De Kei van Utrecht

(provinciale prijs voor de amateurkunst) is uitgereikt in 2009 en 2010. De website www.kunsthuisutrecht.nl is vernieuwd en ook de eigen professionaliteit is toegenomen, onder meer door de aanstelling van een zakelijk leider. Door de verbeterde zichtbaarheid, professionaliteit en aansluiting op de moderne (digitale) ontwikkelingen, met name van belang voor nieuwe vormen van amateurkunst, kan ZIMIHC de amateurkunstenaars in de provincie steeds beter van dienst zijn. Het onderzoek naar de subsidieregeling amateurkunst heeft plaatsgevonden. In 2009 en 2010 zijn in totaal 90 amateurkunstprojecten met een provinciale subsidie gerealiseerd.

Europa Cantat heeft plaatsgevonden in juli 2009 en was een groot succes. Het publieks- en mediabereik was erg groot. Het aantal betalende deelnemers was conform de begroting, het aantal niet betalende deelnemers en bezoekers tijdens het festival ('open singing' e.d.) was met zo'n 30.000 wat hoger dan verwacht. Het festival heeft een structurele impuls gegeven aan de amateurmuziek in zijn algemeenheid en de koormuziek in het bijzonder. ZIMIHC ontwikkelt nu een tweejaarlijks terugkerend vocaal evenement in de stijl van Europa Cantat en er komt een jaarlijks terugkerend musical-/operaproject met tientallen basisscholen, in samenwerking met de HKU en met Kunst Centraal.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

We zijn tevreden over de resultaten van ZIMIHC. Zij werken deze periode deels met middelen uit tijdelijke budgetten. Om op hetzelfde niveau te blijven, is het nodig budget structureel in te zetten. Hiermee kan ZIMIHC regionale projecten aanjagen en de amateurkunst duurzaam ondersteunen. Wij zullen hiervoor het budget voor projectsubsidies amateurkunst gebruiken. Op basis van het onderzoek naar de subsidieregeling amateurkunst gaan wij met ingang van de tweede helft 2011 stoppen met de incidentele bijdragen voor projecten. Redenen hiervoor zijn dat de projecten hoofdzakelijk lokaal van aard zijn, die meestal ook zonder provinciale subsidie doorgang vinden. Daarnaast willen we bestuurlijke drukte voorkomen (dezelfde subsidieregeling door zowel gemeenten als provincie) en sluiten we aan op de beginselen van het KEER-traject (geen verlening meer van kleine subsidies, deregulering en tegengaan van administratieve lasten).

We onderzoeken hoe we dat geld in deze periode nog kunnen inzetten om de verbindende rol die amateurkunst in een gemeenschap speelt, te versterken. Dit biedt de kans om tegelijkertijd andere vormen van financiering te verkennen, zoals publiekprivate samenwerking. De eerste gesprekken daarover vinden al plaats met maatschappelijk betrokken bedrijven die ook laagdrempeligheid, zichtbaarheid en 'dicht bij de mensen staan' centraal stellen.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- ondersteuning van ZIMIHC – Huis voor Amateurkunst met een budgetsubsidie, om:
  - samen te werken met en activiteiten te ondernemen in alle gemeenten van de provincie Utrecht;
  - een actieve rol te spelen in de promotie van de amateurkunstsector;
  - verder te werken aan de eigen professionalisering.
- kwantitatieve en kwalitatieve monitoring via de vernieuwde site www.kunsthuisutrecht.nl met als doel de amateurkunstenaar nog beter van dienst te zijn;
- uitreiking van de Kei van Utrecht.

3.2 Cultuureducatie

Ambities en doelen 2009-2012

Centrale doelstelling is en blijft het bevorderen van een sterke en structurele positie van cultuureducatie in het onderwijs. Wij willen dat alle leerlingen in de provincie Utrecht via een doorlopende leerlijn kennis kunnen maken en ervaring kunnen opdoen met cultuur. De vraag van de scholen staat hierbij centraal. Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht zijn uitvoerders van dit beleid. Beide instellingen hebben veel kennis en expertise op het gebied van cultuureducatie, zijn goed bekend bij zowel de scholen als de culturele instellingen en hebben een groot bereik onder scholen en leerlingen. Samen bestrijken de instellingen alle terreinen van cultuur om een breed educatief aanbod te kunnen presenteren. Kunst Centraal opereert als adviseur en intermediair, Landschap Erfgoed

Utrecht richt zich voornamelijk op productontwikkeling, en daarnaast op advisering van scholen. Daar waar gemeenten of scholen niet voor het aanbod van de provinciale instellingen kiezen, zetten we in op afstemming met andere cultuureducatieve instellingen, om ervoor te zorgen dat alle leerlingen met vergelijkbare culturele bagage de school verlaten. Van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht verwachten wij dat zij met de beschikbare middelen (structurele middelen en projectgelden) het ingezette en succesvol gebleken cultuureducatief beleid in het onderwijs voortzetten.

In de komende periode willen we via het Programma cultuurparticipatie de ontwikkeling en vorming van lokale culturele netwerken en lokale cultuurprogramma's voortzetten en bestendigen. Wij zetten er op in dat kunstmenu's en cultuurprogramma's in de loop van de periode samen gaan. Dit zal naar verwachting organisatorische winst opleveren. In het verlengde hiervan verwachten wij dat beide instellingen daar waar mogelijk, bijvoorbeeld op het gebied van nascholing, marktgericht werken. Om de resultaten van onze provinciale inzet te meten, zullen wij een in 2006 uitgevoerd onderzoek naar de verankering van cultuureducatie in het onderwijs in 2011 herhalen. Het Programma Cultuurparticipatie en het programma Vrede van Utrecht bieden mogelijkheden voor Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht om projecten op te pakken, zoals het project Partnership Jeugdtheater. Dit project richt zich op inhoudelijke samenwerking tussen scholen en jeugdtheatergezelschappen.

In 2009 gaan we verkennen hoe cultuureducatie breder ingezet kan worden. Wij denken hierbij zowel aan binnen- en buitenschoolse educatie, aan cultuureducatie voor kinderen en jongeren, maar ook voor volwassenen en senioren. Met de instellingen uit het cultuurconvenant en de Stichting Vrede van Utrecht, maken wij aanvullende afspraken over de cultuureducatieve acties en de samenwerking hierin met Landschap Erfgoed Utrecht en Kunst Centraal. Tenslotte vragen we Kunst Centraal een verkenning uit te voeren naar een gewenste adviesfunctie op het terrein van de brede scholen. Hierbij gaat het om het helpen formuleren van een visie op cultuureducatie in de brede school vanuit een adviserende en verbindende rol van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht. Nieuwe mogelijkheden als de door het rijk gefinancierde combinatiefuncties worden hierin meegenomen.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- via een doorgaande leerlijn maken leerlingen in de provincie Utrecht kennis en doen ervaring op met cultuur;
- vraaggerichte ondersteuning van scholen door Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht, te meten via monitor klanttevredenheid en onderzoek scholen;
- uitgevoerde samenwerkingsprojecten zoals Vrede van Utrecht en het project Partnership Jeugdtheater via Programma Cultuurparticipatie;
- zo veel mogelijk instellingen uit het cultuurconvenant en de stichting Vrede van Utrecht hebben eigen visie op en acties in cultuureducatie. De samenwerking hierin met Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht is vastgelegd in beleidsplannen;
- in 2009 uitgevoerde verkenning en voorstel adviesfunctie Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht in de brede school;
- in 2011 uitgevoerd onderzoek naar structurele verankering van cultuureducatie in het onderwijs in de provincie Utrecht.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Kunst Centraal bereikt 445 van de 509 scholen primair onderwijs (87%), en 41 van de 51 scholen voortgezet onderwijs (80%). Landschap Erfgoed Utrecht bereikt 30% van de scholen voor primair onderwijs en 50% van de scholen voor voortgezet onderwijs.¹

Vraaggericht werken blijkt in de praktijk erg lastig. Veel scholen weten geen goede vraag te formuleren en vinden het erg prettig als ze een keuze kunnen maken uit aanbod. Daarom heeft Kunst Centraal het 'dialooggestuurd werken' geïntroduceerd. Hierbij wordt in dialoog met de scholen de vraag bepaald.

---

¹ Volgens de jaarverslagen 2009 van Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht

Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht hebben onderling samenwerkingsafspraken gemaakt. De afspraken richten zich onder andere op informatie-uitwisseling, het delen van netwerken en het samen opzetten en uitvoeren van projecten zoals Troubadour op het plein en de Impuls Brede School.

Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht hebben samen met de stichting Vrede van Utrecht, het UCK en Scholen in de Kunst Amersfoort een samenwerkingsproject opgezet. Dat is gaan draaien in schooljaar 2010-2011. De pilot van het project Partnerschap Jeugdtheater is uitgevoerd in 2009. De partijen zien al een meerwaarde door de intensieve samenwerking en het elkaar op een andere manier leren kennen.

In 2010 hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar cultuureducatie binnen de convenantinstellingen. Het onderzoek is gedaan bij de instellingen De Dansers, Het Lab, De Utrechtse Spelen, DOX, Het Filiaal, Festivalbureau Storm, Holland Opera Xpress en Yo! Opera. Al deze instellingen ontplooiën cultuureducatieve activiteiten, soms in samenwerking met Kunst Centraal, soms alleen in de stad Utrecht. De conclusie is dat er een gevarieerd cultureel aanbod is in de provincie Utrecht en dat de samenwerking tussen de convenantinstellingen onderling en tussen de instellingen en Kunst Centraal de laatste jaren is gegroeid. Ook de Vrede van Utrecht heeft een visie op cultuureducatie in haar plannen opgenomen.

In 2009 hebben wij een onderzoek uitgevoerd naar de provinciale rol op het gebied van cultuureducatie in de brede school. Hieruit blijkt dat de provincie een rol heeft in informatievoorziening en advies. Vervolgens is met de Notitie Impuls Brede School besloten in te zetten op twee lijnen:

- informerende en adviserende rol richting brede school;
- participatie in de ontwikkeling en uitvoering van 5 (bestaande) initiatieven op brede scholen, samen met lokale culturele instellingen.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- via een doorgaande leerlijn maken leerlingen in de provincie Utrecht kennis en doen ervaring op met cultuur;
- dialooggestuurde ondersteuning van scholen door Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht, te meten via monitor klanttevredenheid en onderzoek scholen. Landschap Erfgoed Utrecht zet zich in om de bekendheid van haar producten en diensten op het terrein van educatie te vergroten en realiseert daarmee een accentverschuiving van productontwikkeling naar advies en begeleiding van scholen, met als doel erfgoededucatie een structurele plaats te geven in het onderwijs;
- onderzoek naar mogelijkheden voor meer eenheid in de cultuureducatie in de provincie vanaf 2013;
- ontwikkeling en uitvoering van 5 (bestaande) initiatieven op brede scholen door Kunst Centraal en Landschap Erfgoed Utrecht, samen met lokale culturele instellingen;
- in 2011 uitgevoerd onderzoek naar structurele verankering cultuureducatie in het onderwijs in de provincie Utrecht.

3.3 Programma Cultuurparticipatie

Ambities en doelen 2009-2012

Rijk, provincie en gemeenten zetten het programmatisch werken in de periode 2009-2012 voort, waarbij het accent verschuift van cultuurbereik naar cultuurparticipatie. Het nieuwe Fonds voor Cultuurparticipatie richt zich op de terreinen amateurkunst, cultuureducatie en volkscultuur alsmede op de doelstellingen vernieuwing, diversiteit en verankering.

Wij continueren onze doelstelling dat zoveel mogelijk inwoners van de provincie deelnemen aan cultuur en zetten daarbij in op de volgende lijnen:

- het continueren van de opgebouwde samenwerking met de gemeenten;
- het verbinden van disciplines en organisaties;
- het ontwikkelen en ondersteunen van culturele netwerken en regionale cultuurmakelaars;

- het openstaan voor bijzondere initiatiefvoorstellen.

In het provinciale programmaplan Programma Cultuurparticipatie 2009-2012 worden de lijnen verder uitgewerkt in doelstellingen, producten en activiteiten. Hierop vooruitlopend merken we nu al op dat de provincie belang hecht aan de thema's jeugd en diversiteit (festivals). Voor het onderdeel volkscultuur zoeken we aansluiting bij het programma Utrechtse Schatkamer.

Zoals genoemd zullen we in 2009 ook de mogelijkheden voor een koppeling met de regeling amateurkunst onderzoeken.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- een programma Cultuurparticipatie 2009-2012 met als doel zo veel mogelijk inwoners te laten deelnemen aan cultuur;
- samenwerking in het programma met alle gemeenten in de provincie;
- afspraken met Kunst Centraal, ZIMIHC, Landschap Erfgoed Utrecht en de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken over het bereik van de activiteiten en projecten.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In 2009 is het programma Cultuurparticipatie 'Cultuur in Actie' 2009-2012 geschreven. Het budget voor dit programma wordt gematched door het rijk. We hebben met 23 gemeenten afspraken gemaakt over cultuurparticipatie. De gemeenten zetten onder meer in op actieve participatie met cultuurconsulenten, het instellen van cultuurplatforms, het bevorderen van cultuurdeelname van kinderen en jongeren, het stimuleren van cultureel ondernemerschap, het ontdekken en stimuleren van lokaal talent of het stimuleren van cross-overs en samenwerking. De nadruk ligt over het algemeen op bereik en verankering. Vervolgens hebben we een cultuurscout aangesteld en een subsidieregeling Cultuurparticipatie ingericht. Ook organiseren we jaarlijks 2 bijeenkomsten voor gemeenten en instellingen. Daarnaast hebben we onderzoeken gedaan op het gebied van de Brede School en volkscultuur.

In 2010 is een tussentijdse evaluatie uitgevoerd. Als gevolg daarvan is ambtelijk naar de subsidieregeling cultuurparticipatie gekeken. We hebben besloten vanaf 2011 de regeling anders in te zetten. Ten eerste willen we de regeling flankeren met inspiratiebijeenkomsten en koppelen aan de kennis van de scout. Op die manier hopen we bredere en professionelere projecten te kunnen ondersteunen. Volkscultuur wordt onder de noemer erfgoedparticipatie een deelgebied van de regeling. Daarnaast zetten we een traject op om te onderzoeken hoe deze projecten het beste verankerd kunnen worden. En ten derde zullen we de drempel om subsidie aan te vragen verlagen door de aanvraagformulieren aan te passen en onze communicatie over de regeling te vervroegen.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

Via projectsubsidies, inzet van de cultuurscout en afspraken met gemeenten willen wij bereiken dat:

- inwoners van Utrecht meer en op een andere manier gaan deelnemen aan cultuur;
- er een andere vorm van programmering komt, gericht op cultuurparticipatie;
- mensen en instellingen meer betrokken raken bij lokale cultuur ;
- verankering van projecten en het gedachtegoed plaatsvindt, zodat ook na 2012 meer mensen actief deelnemen aan cultuur.

4. Erfgoed

4.1 Cultuurhistorische hoofdstructuur

Ambities en doelen 2009-2012

Met een meer programmatische aanpak van het thema *cultuur en ruimte* zet de provincie in op integrale en strategische projecten. De uitvoering vindt deels plaats binnen het programma Cultuur en Ruimte en deels via regulier CHS-beleid. De accenten die we de komende periode leggen zijn gericht op:

- Integrale uitvoeringsprojecten voor Nieuwe Hollandse Waterlinie, Grebbelinie en Limes. Van de eerste twee linies zijn de programma's geformuleerd. De komende jaren wordt vooral ingezet op de uitvoering van een aantal strategische projecten. Het rijk en de provincie hebben hier beiden extra middelen voor beschikbaar gesteld. Voor de Limes neemt de provincie zelf het voortouw in projecten.
- Monumentale gebiedsprojecten. In gebieden waar de komende jaren belangrijke ruimtelijke ingrepen plaatsvinden of de druk op het gebied groot is, zoals de Utrechtse Heuvelrug en het Groene Hart, willen we cultuurhistorie en creativiteit meer benutten bij de vormgeving van het landschap en gebouwen. Dit gaan wij doen door gericht historisch onderzoek, met opdrachten aan ontwerp bureaus om cultuur en historie te integreren in planontwerpen of door het vastleggen en presenteren van transformaties in het Utrechtse landschap.
- Benutten van wettelijke instrumenten. Met de nieuwe wet op de ruimtelijke ordening (Wro) en de wet ILG heeft de provincie een andere rol in de ruimtelijke ontwikkeling gekregen. Met de Wro bemoeien we ons uitsluitend nog op ingrepen van provinciaal belang maar bestaat wel de mogelijkheid zelf meer initiatieven te nemen. De invulling hiervan wordt momenteel in de verordening Wro vastgelegd. In de uitvoeringsprogramma's van de Agenda Vitaal Platteland maken we per gebied afspraken over realisatie van cultuurhistorische projecten met middelen van onder meer rijk, provincie en gemeenten.
- Visievorming en kennisontwikkeling. Hoe een ruimtelijke opgave een culturele opgave zou kunnen zijn, zullen wij zichtbaar maken via strategische verkenningen, met voorbeeldprojecten en activiteiten en inbreng van kennis in projectteams. In openbare themabijeenkomsten en de website Cultuurhistorische Atlas (CHAT) delen wij deze kennis met partners in de regio waaronder gemeenten en het publiek.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- 25 cultuurhistorische projecten in de periode 2009-2012, door middel van subsidies in het programma Agenda Vitaal Platteland;
- het projectenprogramma Limes is vastgesteld en uitgevoerd;
- deelprojecten in de Grebbelinie, Waterlinie, Hart van de Heuvelrug en Groene Hart zijn gerealiseerd conform projectplan;
- Cultuurhistorische Atlas is up to date en voor iedereen toegankelijk;
- ontwikkeling van de CHS is opgenomen in het programma Cultuur en Ruimte en in de verordening Wro.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In de afgelopen twee jaar hebben eerder uitgevoerde strategische verkenningen hun vruchten afgeworpen. Onderzoek van het Baarnse Bos heeft geresulteerd in een herstelproject van de entree en de waterpartij in 2010. Een publicatie in 2010 over de Amersfoortseweg zette deze historische as voor een breder publiek op de kaart en versterkte de cultuurhistorische inbreng in de wegconstructie. Voor het speerpunt Buitenplaatsen is in het kader van een nieuw beheerplan een onderzoek uitgevoerd voor Amelisweerd en zijn diverse beheerplannen van het Utrechts Landschap gescreend. In de Stichtse Lustwarande kon door ons advies in een ro-procedure een groot bouwplan in Zeist veranderd worden in een acceptabele oplossing. Advisering in de structuurvisie van de gemeente Heuvelrug heeft geleid

tot aanpassing en voor de beleidsvisie Heel de Heuvelrug is een cultuurhistorie visie opgesteld, het project Uitzichtpunten geïnitieerd en inbreng geleverd voor herbestemming paleis Soestdijk. In het kader van het Ruimtelijke ActieProgramma (RAP) is een forse cultuurhistorische bijdrage geleverd in de zes Kwaliteitsgidsen Landschap. Wat betreft het militaire erfgoed is de atoomschuilkelder in Utrecht gevisualiseerd en in kamp Amersfoort zijn onder meer de loopgraven hersteld. Voor onze nieuwe structuurvisie is de CHS opgenomen in de Kadernota Ruimte ter uitwerking.

De werken van de Grebbelinie worden hersteld en zichtbaar gemaakt, waardoor de toeristisch-recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied groeit. In de Gebiedsvisie 'De Grebbelinie boven water' en de bijbehorende bestuursovereenkomst tussen 18 gebiedspartijen uit 2006, benoemen we 11 sleutelprojecten. Het programma loopt op schema; in 2010 bevindt een aantal projecten en activiteiten van de geprogrammeerde sleutelprojecten zich in de realisatiefase of is inmiddels afgerond. Het plaatsen van uitkijkposten en het realiseren van coupures in het landschap (bijvoorbeeld bij de A12, op de grens van de Utrechtse Heuvelrug en de Gelderse Vallei) bevordert de zichtbaarheid van de linie. Het gebied heeft 4 bezoekerscentra. Een landelijk bezoekerscentrum op het fort aan de Buursteeg moet het vijfde worden. Hiervoor is een privaatsamenwerking beoogd. Voor de ruimtelijke borging van de Grebbelinie wordt een leidraad voor gemeenten en initiatiefnemers opgesteld. In 2011 ontwikkelen we een cursus waarin we de leidraad toelichten.

Het totale gebied van de Nieuwe Hollandse Waterlinie is opgedeeld in 7 deelgebieden (enveloppen), waarvan er 4 in provincie Utrecht liggen: Vechtstreek Noord, Vechtstreek Zuid, Kraag van Utrecht en Linieland. We willen de Waterlinie-elementen herstellen en er een duurzame bestemming voor realiseren. Daarom herstellen we forten, leggen fiets- en wandelpaden en fietsbruggen aan en realiseren een nationaal bezoekerscentrum bij Fort Vechten. De ambitie is om de totale samenhang van Waterlinie-elementen en de landschappelijke patronen in het landschap en in het stedelijk gebied te beschermen, te ontwikkelen en recreatief te ontsluiten tot een attractief publiek domein. De realisatie van de projecten in de 4 deelgebieden ligt redelijk op koers. In 2010 worden de voorbereidende werkzaamheden afgerond en kan men beginnen met de concrete uitvoering. Het is echter niet reëel om aan te nemen dat alle projecten in 2011 gerealiseerd zullen zijn. Dit heeft te maken met een langere doorlooptijd van gebiedsprogramma's en cofinanciering die door partners georganiseerd moet worden.

Enkele resultaten / successen:

- De restauratie van Fort Nieuwersluis is in een vergevorderd stadium.
- De sluis Buitenweg (Oud Zuilen) is gerestaureerd.
- In het gebied Het Land van Zuilen is een digitaal wandelpad beschikbaar gekomen. Onder het motto 'Zet de Vecht in Gevecht' kan men vanuit Slot Zuilen een GPS-Waterlinieavontuur beleven.
- Op Lunet II is de houten loods gereed gekomen. Zij is inmiddels in gebruik genomen door een stichting en de Monumentenwacht.
- De aanbesteding van de exploitatie van Fort bij Vechten is met succes afgerond. De eerste fase van uitvoering (consolidatie, restauratie en vleermuisvoorzieningen) wordt eind 2010 afgerond.
- De herontwikkeling van fort 't Hemeltje is in volle gang. In juli 2010 tekenden Staatsbosbeheer, gemeente Houten en provincie Utrecht hierover een samenwerkingsovereenkomst. De restauratie is in oktober 2010 gestart.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- een ambitiedocument naar een uitvoeringsprogramma voor historische buitenplaatsen waarin ruimtelijk beleid, monumentenzorg en publieksbereik zijn geïntegreerd, met aandacht voor het Jaar van de Historische Buitenplaats 2012;
- de problematiek van boerderijlinten en historische landschapsstructuren in het Groene Hart in beeld brengen en het debat over behoud en ontwikkeling van de historische kwaliteit op gang brengen;
- continuering bijdrage aan projecten rond Grebbelinie en Nieuwe Hollandse Waterlinie;

- visualisatieproject van het castellumterrein Fectio van de Romeinse Limes bij Fort Vechten (zie §4.3);
- herijking CHS en formuleren nieuw CHS-beleid ten behoeve van de doorwerking in de nieuwe structuurvisie.

4.2 Monumenten

Ambities en doelen 2009-2012

Wij gaan door met subsidie van restauratie van de erfgoedparels uit het Parelfonds. In 2009 geven we nogmaals prioriteit aan industrieel en religieus erfgoed. Daarna worden deze categorieën geëvalueerd en eventueel andere categorieën gekozen. Wij denken daarbij vooral nog aan buitenplaatsen, parken, boerderijlinten en infrastructurele werken. Bij afgeronde restauraties waarbij de provincie nauw betrokken is, maken we goede afspraken met betrokken organisaties over beheer, exploitatie en openstelling van deze monumenten. Ook zoeken we in het kader van het programma Cultuur en Economie naar herinrichting en herbesteding van erfgoedlocaties zoals het Fort bij Maarsseveen en ontwikkeling van producten als games om het erfgoed onder aandacht van een jong publiek te krijgen. Wij volgen of de instandhoudingssubsidie voor monumenten van het rijk (BRIM) voldoende is voor de Utrechtse monumenten en zullen ons bij het rijk hard maken voor voldoende financiering.

Onze adviesrol kan de komende beleidsperiode wijzigen door decentralisatie van taken. Zo zal de aanwijzing van rijksbeschermd stads- en dorpsgezichten mogelijk een provinciale taak worden. In het programma Cultuur en Ruimte zullen wij aanvullend beleid ontwikkelen. In vervolg op het reeds ingezette traject van OCW 'Modernisering van de Monumentenzorg' zal het accent nog meer verschuiven van objectgerichte monumentenzorg naar het monument in de omgeving. Onze steun aan de uitvoeringsorganisaties Monumentenwacht en het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht continueren we. Samen met het rijk continueren we de bijdrage aan het Restauratie opleidingsproject (ROP). De storting in het Cultuurfonds Monumenten Utrecht (CMU) loopt eind 2008 af en zullen we niet verlengen omdat het fonds voldoende is gevuld.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- restauratie van circa twintig erfgoedparels met subsidies uit het Parelfonds;
- afronding lopende restauraties Bosscherwaarden, Pyramide van Austerlitz inclusief plan voor duurzaam beheer, exploitatie en publieksopenstelling;
- uitgewerkte werkafspraken met het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht, Utrechts Landschap, Monumentenwacht, en Restauratieopleidingsproject over te leveren diensten en prestaties;
- beleidskader van de provincie Utrecht in het kader van de nieuwe Monumentenwet.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Erfgoedparels

In 2009 is uit het Fonds Erfgoedparels subsidie verstrekt aan 3 projecten: 2 kerken en een object van industrieel erfgoed. Het budget was 3 miljoen euro. De restauraties worden begeleid door de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en zijn deels afgerond, deels nog gaande. Het betrof in alle gevallen urgente restauraties. Het percentage door de provincie gerestaureerde noodlijdende kerken bedraagt 10%.

In juni 2010 is de beleidsnotitie 'Evaluatie erfgoedparels en beleid 2010 e.v.' door PS vastgesteld, met daarin de volgende conclusies:

1. Zowel bij het industrieel erfgoed als bij de kerken is de restauratieachterstand deels ingelopen en zijn grootschalige spraakmakende restauraties verricht. De provincie heeft het verschil gemaakt.
2. Er is voldoende bekendheid aan de rol van de provincie gegeven: zowel het bekendmaken van de subsidies als de start van de restauraties hebben ruime aandacht in de pers gehad.

3. Het beleid is succesvol geweest, maar de financiële middelen waren relatief beperkt, gegeven de grootte van de problematiek.
4. Door de harde schotten tussen de categorieën is een deel van de gelden ongebruikt gebleven.
5. De uitvoering is goed verlopen.
6. Er is goede samenwerking met het rijk geweest.
7. De kansen voor matching van de gelden met rijksmiddelen waren beperkt. De regeling erfgoedparels voor de categorie industrieel erfgoed wordt gecontinueerd.
8. De subsidiëring van de restauratie van kerken als categorie stopt.

In 2010 is eenmalig aan 2 bijzonder urgente gevallen, te weten de H. Franciscus van Assisië in Oudewater (max. € 300.000,-) en de H. Hartkerk in Vinkeveen (max. € 800.000,-), subsidie verstrekt. Daarnaast wordt subsidie verstrekt aan 2 urgente restauraties van buitenplaatsen: de restauratie van de beschoeiing van Slot Zuylen (max. € 500.000) en de restauratie van de Wintertuin in Baarn (max. € 400.000,-).

We stelden het subsidieplafond voor het industrieel erfgoed op € 1 miljoen. Op 15 september 2010 zijn voor de categorie industrieel erfgoed 4 aanvragen ingediend. Naar verwachting kunnen 2 projecten gehonoreerd worden. In totaal starten we in 2010 met 6 restauraties van erfgoedparels.

Werkafspraken

Sinds medio 2009 brengt een werkgroep van provincie en Landschap Erfgoed Utrecht (LEU) in kaart waar deze organisaties gezamenlijk naartoe willen met het landschaps- en erfgoedbeleid, wat ze van elkaar verwachten en hoe ze dat het best kunnen organiseren. Inmiddels zijn afspraken gemaakt over een nieuwe opzet van de subsidie- en beleidscyclus, onder andere met het oog op mogelijke staatssteunproblematiek. De provincie zet LEU in als uitvoeringsorganisatie en zal haar rol als opdrachtgever versterken en beter invullen.

Vanaf 2009 is de provincie Utrecht als enige verantwoordelijk voor het Steunpunt Monumentenzorg en Archeologie Utrecht (Stamu). Het rijk heeft zijn verantwoordelijkheid volledig overgedragen. De modernisering van de monumentenzorg brengt een grotere vraag van gemeenten met zich mee. Het Stamu ontwikkelt zich van een loket voor informatie naar een platform voor informatie-uitwisseling.

Monumentenwacht Utrecht stelt zich ten doel het verval van cultuurhistorische bouwwerken in de provincie te voorkomen. Daarvoor voert Monumentenwacht regelmatig inspecties uit, waarbij kleine gebreken (zoals een afgewaaid dakpan of een gescheurde lei) direct worden verholpen. Daarnaast geeft zij aanvullende adviezen over de aanpak van grotere onderhoudswerkzaamheden. Het Utrechts Landschap (HUL) levert een bijdrage aan het behoud van de Utrechtse Molens. De molens draaien weer en worden opengesteld voor publiek. De laatste molenrestauratie van de 22 molens is in mei 2010 afgerond. Van één molen is besloten om af te zien van restauratie en te kiezen voor het conserveren van de molenromp en het aanwezige ‘gaande werk’. De restauraties zijn uitgevoerd onder toezicht van SDUM/HUL.

Er komt geen apart beleidskader van de provincie Utrecht in het kader van de nieuwe Monumentenwet. We verwerken de beleidslijnen uit Momo (beleidsbrief Modernisering Monumentenzorg van het rijk) in het cultuurhistorisch beleid 2011 en 2012. De beleidsbrief Momo benadrukt de regierol van de provincie in het ruimtelijk gebied. De provincie verankert cultuurhistorie in de provinciale structuurvisie en cultuurhistorische waardekaarten. In het erfgoedbeleid leggen wij het accent op gebiedsgerichte monumentenzorg en herbestemming van gebouwd erfgoed. Het Fonds Erfgoedparels zal zich richten op het actief versterken van de CHS en dan met name op de – indien mogelijk gebiedsgerichte - aanpak van industrieel erfgoed en historische buitenplaatsen. Voor gebiedsgerichte monumentenzorg en herbestemming van erfgoed zijn er goede kansen voor matching met rijksmiddelen.

Bijgestelde ambitie

LEU en provincie hebben behoefte aan nieuwe afspraken over beleid, positionering en financiën. Het opdrachtgeverschap van de provincie is in het voorafgaande fusietraject van Landschapsbeheer Utrecht en Erfgoedhuis Utrecht namelijk onderbelicht gebleven. Met ingang van 2012 wordt LEU de uitvoeringsorganisatie en provincie de opdrachtgever.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- herstel van historische buitenplaatsen, industrieel erfgoed en boerderijlinten;
- continuering van de bijdragen aan de uitvoeringsorganisaties Provinciale Monumentenwacht Utrecht en Restauratie Opleidingsproject;
- evaluatie inhoudelijke koers en organisatorische inbedding van het Stamu in 2011, in relatie tot het beleidsontwikkelingstraject met LEU;
- onderhoud van de molens door SDUM/HUL;
- openstelling van de molens voor publiek; het laten draaien en malen van de molens.

4.3 Archeologie

Ambities en doelen 2009-2012

Tot en met 2012 ligt prioriteit bij de implementatie van de Wet op de archeologische monumentenzorg volgens het vastgestelde beleidskader uit 2007. Dit betekent het voortzetten van de ondersteuning van gemeenten in het ontwikkelen van archeologische verwachtingskaarten, de ondersteuning van gemeenten door het Steunpunt, de zorg voor het provinciaal depot en de toetsing van ruimtelijke ingrepen volgens het hiertoe ontwikkelde kader in de verordening Wro. De provincie heeft ook een taak bij de aanwijzing van archeologische attentiegebieden en gemeentelijke depots.

Naast genoemde taken willen we de archeologische waarden zichtbaar en beleefbaar maken. Voor de Romeinse Limes zetten we intensiever in op het beleefbaar maken van de drie Castella Fectio, Hoge Woerd en Domplein en verder onderzoek naar het oorspronkelijke tracé. Ook bezien we hoe we de samenwerking met Limes-partners buiten de provincie kunnen versterken. Daarnaast ondersteunen we initiatieven in gebiedsgerichte programma's (Agenda Vitaal Platteland) en projecten (Hart van de Heuvelrug). Via het programma Utrechtse Schatkamer en met inzet van Landschap Erfgoed Utrecht willen we archeologie bij een breed publiek bekend maken. Voor de vondsten uit het depot voeren we een actief uitleningsbeleid.

De provincie investeert veel in de restauratie van (archeologische) monumenten en terreinen. Een aandachtspunt is het beheer en behoud van deze monumenten en terreinen op de lange termijn. In 2009 gaan we in samenspraak met het RACM en vanuit een brede provinciale invalshoek de mogelijkheid verkennen van het verbeteren van beheer, bijvoorbeeld door het ondersteunen van terrein- of monumenteneigenaren. In de verkenning brengen we in beeld waar precies knelpunten liggen en wat nodig is om deze knelpunten op te lossen.

Tenslotte richten we een nieuwe informatievoorziening in als opvolger van de Archeologische Kroniek. Deze nieuwe voorziening moet diverse doelgroepen gaan bedienen.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- tweejaarlijks uitvoeringsprogramma archeologie op basis van beleidskader uit 2007;
- gemeenten hebben archeologische potenties zichtbaar gemaakt in archeologische verwachtingskaarten;
- actieve vondstuitleen van het provinciaal archeologisch depot;
- programma publieks- en scholingsactiviteiten door Landschap Erfgoed Utrecht;
- 3 tot 6 visualisatieprojecten van de Romeinse Limes;
- 12 visualisatieprojecten;
- in 2009 uitgevoerde verkenning naar de mogelijkheden voor het ondersteunen van terrein- of monumenteneigenaren;
- een centraal beheerde en voor iedereen toegankelijke archeologische database.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Het 'Uitvoeringsprogramma Archeologie, provincie Utrecht 2009-2011' is in maart 2010 vastgesteld. Hieruit bleek dat vrijwel alle benoemde resultaten in uitvoering zijn en op schema liggen.

De in 2008 ingestelde tijdelijke stimuleringsregeling voor het opstellen van gemeentelijke archeologische beleidskaarten heeft als resultaat geboekt dat 13 gemeenten een beleidskaart hebben opgesteld met gebruikmaking van de regeling. Hierdoor beschikken alle Utrechtse gemeenten, op één na (Baarn), binnenkort over een beleidskaart, of zijn er mee bezig.

Het provinciaal archeologisch depot streeft er met ingang van 2009 naar om bruikleen extra te stimuleren door een duidelijke bruikleenprocedure te ontwerpen en door actief onder de aandacht te brengen wat we in depot hebben of krijgen. Bruiklenen worden aangevraagd door archeologische bedrijven, archeologen, musea en (verenigingen van) amateurarcheologen. Naast bruiklenen voor tentoonstellingen (tijdelijk of permanent) werden in 2009 ook bruiklenen aangevraagd ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. In de periode 2008-2010 is een significante stijging waarneembaar in het aantal bruikleenaanvragen bij het provinciaal archeologisch depot: van 12 in 2008, naar circa 30 in zowel 2009 als 2010.

Vanuit het CHS-Uitvoeringsprogramma zijn bijdragen geleverd aan de volgende Limes- (visualisatie)projecten; een deel hiervan betreft onderzoek uitgevoerd *ter ondersteuning van* visualisatieprojecten en met de nadruk op Castellum Fectio:

- expositie van de originele resten van de achtersteven van het Romeinse vrachtschip Woerden 7 in de openbare ruimte (Castellum-garage) te Woerden;
- uitwerking Limes-belevingscluster op Fort Vechten;
- zichtbaar maken van de contouren van Castellum Fectio evenals de hoofdstraten en de principa;
- vervolg op veldonderzoek, boringen, metaaldetectie Fectio;
- in kaart brengen oppervlaktevondsten Fectio;
- onderzoek naar de Romeinse schrijfplankjes Fectio (Stem van de Romeinen);
- bijdrage Odyssee-aanvraag uitwerking opgraving Fectio door Van Giffen.

Om te bepalen of een visualisatie het publiek ook daadwerkelijk bereikt, zijn publieksenquêtes gerealiseerd (Limyrint, Schip Woerden). Ook hebben we onderzocht hoe publieksonderzoek bij Limes-projecten het beste kan worden aangepakt.

Bij de keuze voor een bijdrage vanuit de provincie aan visualisatieprojecten buiten de Limes ligt de focus op resultaten van onderzoek waarvan de provincie Utrecht opdrachtgever is en op vindplaatsen op de Heuvelrug.

In 2009 is de provincie bij de volgende projecten betrokken geweest, via subsidieverlening, als opdrachtgever of door inzet van expertise:

- conservering en presentatie van middeleeuwse boomstamwaterput uit Werkhoven;
- bijdrage aan uitvoering beheersmaatregelen en beperkte inrichtingsmaatregelen Celtic Field bij Huis te Maarn;
- publieksboek van grafheuvelonderzoek Universiteit Leiden;
- kunstproject Kwinteloijen van CBK-Utrecht.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

In de Cultuurnota 2009-2012 benoemen we voor het provinciaal archeologisch depot 'actieve vondstuitleen' als resultaat. Met het oog op de wettelijke taak de archeologische vondsten te beheren op een wijze die behoud en toegankelijkheid waarborgt, wil het depot het publieksbereik uitbreiden. Er is in 2010 een verkenning uitgevoerd hoe deze ambitie in te vullen. Deze werken we in 2011 verder uit.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- een bedrijfsplan van het provinciaal archeologisch depot waarin de ambitie op het gebied van publieksbereik verder wordt uitgewerkt;
- verdere afspraken over mogelijke inzet van Landschap Erfgoed Utrecht (LEU) bij ontwikkeling en uitvoering van publieksactiviteiten. De focus zal hierbij liggen op activiteiten langs de Limes en

op de Heuvelrug. Het op te stellen programma voor publieks- en scholingsactiviteiten moet in samenhang zijn met de voor iedereen toegankelijke archeologische database en de visualisatieprojecten;

- vorm geven aan de landelijke Limes-samenwerking, samen met provincies Gelderland en Zuid-Holland;
- blijvende focus bij de Limes-visualisatieprojecten op Castellum Fectio. Het project Kruispunt Limes-Nieuwe Hollandse Waterlinie (Fectio), waarin we een plan ontwikkelen voor het inrichten van het terrein van Castellum Fectio en omgeving, loopt in deze periode door. Hiervoor worden diverse veldonderzoeken uitgevoerd en resultaten van oude onderzoeken in kaart gebracht. Het project moet verbinding zoeken met het project Waterliniecentrum Fort Vechten en het aldaar beoogde belevingscluster 'Limes';
- bijdrage aan visualisatieprojecten buiten de Limes;
- verkenning van de mogelijkheid van het verbeteren van beheer van cultuurhistorische landschapselementen, bijvoorbeeld door het ondersteunen van terrein- of monumenteneigenaren. Deze verkenning gebeurt in overleg met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Wij willen de verkenning met name richten op de Heuvelrug (natuurbeheer, houtproductie) en op de Kromme Rijn (Limes, landbouwgebied);
- het inrichten van een nieuwe informatievoorziening als opvolger van de Archeologische Kroniek, die voor de periode 1970-2005 is uitgegeven. Uit oogpunt van efficiëntie willen wij een verkenning laten uitvoeren om te bepalen welke mogelijkheden er zijn voor een interprovinciale samenwerking op dit gebied.

4.4 Musea en archieven

Ambities en doelen 2009-2012

Het museumbeleid staat ook in de nieuwe beleidsperiode in het teken van het museale thema *van Collectie naar Connectie*. Dit betekent aandacht voor professionalisering en inhoudelijke vernieuwing van musea, gericht op het leggen van verbindingen tussen voorwerp en verhaal en verbindingen met publieksgroepen, strategische partners en andere collecties. Musea en gemeenten worden hiermee gestimuleerd maatschappelijke ontwikkelingen te vertalen in eigen beleid én acties. De afspraken met gemeenten leggen we vast en ondersteunen we met procesgeld. In de periode 2009-2012 brengen wij de lopende projecten tot een goed einde en streven wij er naar om met minstens twee andere gemeenten tot afspraken te komen. Landschap Erfgoed Utrecht ontwikkelt parallel hieraan een samenhangend pakket activiteiten om de thematiek van *van Collectie naar Connectie* breed te verankeren in het museale veld.

Het programma Utrechtse Schatkamer biedt musea en archieven de mogelijkheid extra werk te maken van publieksbereik. De mogelijkheden van de website www.collectieutrecht.nl nemen we binnen het programma mee. Het programma maakt ook diepte-investeringen als vervolg op de projecten van *Collectie naar Connectie* mogelijk. Op basis van de evaluatie over het bereik en de effecten van het project *Gratis rondje musea* nemen we een besluit over de mogelijke voortzetting van het project. Voor de twee kasteelmusea stimuleren we in overleg met de besturen een moderne profilering en een adequaat personeelsbestand. Met het oog hierop willen wij de exploitatiesubsidie voor Slot Zuylen verhogen, zodat tenminste een volwaardige functie van directeur/slotvoogd mogelijk wordt. Over bijdragen voor andere knelpunten en verdere vernieuwing zullen wij overleg voeren. Voor de restauratie van het gebouw van Kasteel Amerongen beraden we ons op de financiële situatie rondom de Kanjersubsidie van het rijk, waarvoor een grote eigen bijdrage vereist is.

We streven naar voortzetting en intensivering van ons huidige archievenbeleid. De komende periode staat in het teken van het verder afronden van de vorming van regionaal historische centra. Een sluitend net van regionale historische centra, mogelijk gecombineerd met historische informatiepunten in 2012, is en blijft ons streven. Naast en in samenhang met deze RHC-vorming zullen wij ons de komende tijd ook bezighouden met de consequenties van het rijksvoornemen om de

verantwoordelijkheid voor Het Utrechts Archief als rijksarchief van het rijk naar de provincie over te dragen. Om de archieven verder te behoeden tegen bedreigingen als schimmel, verzuring en inktvraat, blijven we restauratie, microverfilming en digitalisering van overheids- en particuliere archieven ondersteunen.

In lijn met het collegeprogramma willen wij nog beter inspelen op de publieke belangstelling voor geschiedenis en erfgoed door de toegang tot de historische bronnen te verbeteren. De komende periode zullen wij via het programma Utrechtse Schatkamer extra inzetten op digitalisering en ontsluiting van historische bronnen via internet. Naast het ondersteunen van nieuwe provinciebrede en afzonderlijke digitaliseringsprojecten, achten wij het verder uitbouwen van de bestaande provinciale archievenwebsite en het erfgoedportal hierbij van groot belang. De kadastrale atlas, een reeds eerder gestart provinciebreed project, zal digitaal beschikbaar komen. Met het stimuleren van deze digitalisering willen wij bereiken dat vooral de kleinere archiefinstellingen flinke stappen kunnen maken, zodat een groot deel van alle historische bronnen in de hele provincie sneller en makkelijker toegankelijk wordt voor een groot publiek. In het kader van de Utrechtse Schatkamer blijven we de komende periode het Utrechts Provinciaal Filmarchief ondersteunen.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- vernieuwing van 5 musea in het kader van *Collectie naar Connectie*;
- 2 kasteelmusea met sterk inhoudelijk profiel en verantwoorde exploitatie en organisatie;
- sluitend net van regionale historische centra;
- ontsluiting en verbeterde toegankelijkheid van Provinciaal Filmarchief, provinciale archievenwebsite en kadastrale atlas;
- provinciale deelname in Regionaal Historisch Centrum het Utrechts Archief;
- afspraken in het kader van *Collectie naar Connectie* met minstens 2 nieuwe gemeenten.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Van Collectie naar Connectie

In Wijk bij Duurstede vindt met geld van museumkrediet en de Utrechtse Schatkamer een herinrichting plaats met aandacht voor Dorestad Zichtbaar. In Veenendaal heropende het museum in het nieuwe cultuurhuis in 2010, in Rhenen loopt de conceptfase van Collectie naar Connectie (vCnC). Tabaksteelmuseum Amerongen is heringericht heropend in 2009 en met medewerking van het HUL is in 2010 een nieuw tabaksveldje aangelegd.

Tot nu toe hebben de vernieuwingen voldoende kwaliteit. Wel deden zich enkele beheer- en behoudsvraagstukken voor waarover vooraf onvoldoende bleek nagedacht.

In Spakenburg is het museum versterkt uit het traject gekomen met nieuwe vrijwilligers, een medewerker educatie en een parttime directeur. Ook lijkt nieuw publiek aangeboord in de vorm van gezinnen. In Amerongen werken nieuwe vrijwilligers in een samenwerking met VVV, de organisatie is nog wel kwetsbaar. Gemeente Utrechtse Heuvelrug beslist in 2010 over versterking van de staf van het museum. In Veenendaal is extra geld beschikbaar gesteld, zijn er nieuwe vrijwilligers en ontstaan er nieuwe samenwerkingsverbanden met de partners in het cultuurcluster.

Kasteelmusea

Slot Zuylen heeft een nieuwe directeur die sterk inzet op samenwerking. Het slot is een partner in het Vechtsnoerplan. Het kreeg verschillende projectsubsidies uit de Utrechtse Schatkamer. Om onderhoud en exploitatie verder te versterken heeft Slot Zuylen ook financiën gevonden, onder meer uit het Parelfonds en het BRIM. Wel zijn er, gezien de economische crisis, zorgen over de inkomsten van derden.

Kasteel Amerongen heeft met een forse financiële injectie van de provincie en een eigen bijdrage de restauratie veiliggesteld. Half 2011 heropent het kasteel met een mede door de Vrede van Utrecht en de Schatkamer gefinancierde presentatie van Peter Greenaway.

Archieven

De gemeenten Zeist en Veenendaal zijn niet aangesloten bij een Regionaal Historisch Centrum, maar beschikken over een eigen gemeentelijke archiefdienst met een benoemde archivaris. Op dit moment beschikt alleen de gemeente Vianen niet over een benoemde archivaris.

De intentie van de provincies is nog steeds om een deel van de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de regionale historische centra over te nemen. Het IPO-traject is in 2010 stil komen te liggen in afwachting van de plannen van het rijk om zowel de decentralisatie RHC door te voeren als om 25% te korten op de budgetten van de archieven.

Het Provinciaal Filmarchief ontving een bijdrage uit de Utrechtse Schatkamer om verder te werken aan digitalisering en ontsluiting van filmmateriaal. We broeden nog op een plan voor een provinciale archievenwebsite. Onder meer betrouwbaarheid en copyrights leveren ingewikkelde puzzels op. De digitalisering van de kadastrale atlas van de provincie is afgerond; begin 2011 zal een feestelijke presentatie plaatsvinden. De Kring van Utrechtse Archivarissen heeft in 2010 financiering ontvangen uit de Schatkamer voor een gezamenlijke ontsluiting van Doop-, Trouw- en Begraafboeken uit de hele provincie. Wij verwachten meer van dergelijke gezamenlijke trajecten, bijvoorbeeld op het gebied van krantendigitalisering.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Van Collectie naar Connectie

Externe evaluatie van vCnC in 2009 leidde tot aangepast beleid. Het programma is tot nu toe succesvol. De uitvoering van het vCnC-programma wordt aangepast, waarbij we de conclusies en aanbevelingen van de evaluatie volgen. Zo zal in de komende jaren meer aandacht uitgaan naar samenwerkingsverbanden en minder naar individuele instellingen. Ook worden geen nieuwe convenanten gericht op herinrichting afgesloten, wel kunnen kleinere doelstellingen onderwerp van samenwerking en ondersteuning zijn.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- herinrichtingen in Woerden en Rhenen;
- 2 kasteelmusea met een sterker inhoudelijk profiel, op weg naar verantwoorde exploitatie en organisatie.

5. Kunsten

5.1 Podiumkunst

Ambities en doelen 2009-2012

Wij handhaven onze doelstelling op het gebied van de podiumkunsten: een zo divers en zo groot mogelijk deel van de bevolking kennis laten maken met kwalitatief goede en verscheiden voorstellingen, uitvoeringen en evenementen op het gebied van (jeugd/jongeren)theater, dans, muziek en film, die in een gezond cultureel klimaat worden geproduceerd. Naast de zorg voor een kwalitatief verantwoord en gespreid aanbod, richten wij ons op het samenbrengen van vraag en aanbod. Wij leggen binnen de podiumkunstsector extra accent op talentontwikkeling en innovatie om daarmee bij te dragen aan de realisatie van onze ambities in het kader van de Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad.

Ons beleid is aanvullend op dat van de Utrechtse gemeenten. Zij zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor lokale instellingen, projecten en initiatieven. Als er sprake is van bovenlokale, regionale of landelijke uitstraling zien wij een rol voor de provincie. Door een gezamenlijke inzet met het rijk en de gemeenten Utrecht en Amersfoort geven wij het provinciale podiumkunstbeleid extra slagkracht. De afspraken hierover worden vastgelegd in het cultuurconvenant Midden-Nederland en het Arrangement Amersfoort en richten zich op ondersteuning van de provinciale basisinfrastructuur en veelbelovende (nieuwe) instellingen. Wij hebben de provinciale basisinfrastructuur benoemd. Dit zijn de functies waarvan wij vinden dat ze een voorwaarde zijn voor een gezond cultureel klimaat. De in de basisinfrastructuur opgenomen instellingen vormen de stevige basis van de podiumkunstsector in de provincie. Een uitspraak over de kwaliteit en de ambitie van de instellingen die onderdeel uitmaken van de provinciale basisinfrastructuur is gedaan door de commissie Staal², het Nederlands Fonds voor Podiumkunsten (NFPK) en de Raad voor Cultuur. Mede met het oog op de viering van de Vrede van Utrecht en de ambitie Utrecht Culturele Hoofdstad, volgen wij het advies van de commissie Staal om ons meer te profileren met jeugdtheater, oude en nieuwe muziek en nieuwe media. Dit doen wij door het verlenen van een financiële impuls voor instellingen uit deze segmenten. Ook bij de toekenning / afwijzing van instellingssubsidies, volgen wij in principe het advies van de commissie Staal. Gelet op de gewaardeerde samenwerking tussen de diverse Utrechtse gezelschappen in het Utrechts Model, vinden wij de samenwerking tussen bestaande gezelschappen en een goede afstemming tussen gemeente en provincie bij het realiseren van een nieuw regiogezelschap van groot belang.

Binnen de basisinfrastructuur subsidiëren wij onder meer een aantal toonaangevende festivals in diverse disciplines. Wij zijn daarnaast gestart met een regeling interculturele festivals. Deze regionale / landelijke multi- en interculturele festivals dragen ook bij aan de realisatie van onze doelen op het gebied van cultuurparticipatie en het provinciaal evenementenbeleid.

Om ruimte te bieden aan talent en innovatie stellen wij, naast eenmalige projectsubsidies via de regeling podiumkunst, projectsubsidies ter beschikking aan talentvolle makers en innovatieve projecten. Wij willen hiermee de aanwas van jong talent, ook makers met een cultureel-diverse achtergrond, vergroten. Ter bevordering van de afname van podiumkunstproducties, de participatie en het publieksbereik brengen we enerzijds het aanbod dichterbij het publiek en zetten wij anderzijds in het op het creëren van nieuw publiek. Dit doen wij via een ondersteuningsregeling theaters en via cultuureducatie. De ondersteuningsregeling biedt podia de mogelijkheid meer risicovol (inhoudelijk en financieel) aanbod te programmeren en te promoten. Deze regeling geven we een nieuwe invulling. Wij creëren ook ruimte voor jeugdtheatervoorstellingen in de schoolvakanties. Belangrijk doel is provinciale spreiding en marketing van kwalitatief goed jeugdtheater. Bijkomend positief effect is de samenwerking tussen grotere en kleinere podia en daardoor een groei in de professionaliteit van de kleinere podia.

² Commissie Staal, De kunst te durven kiezen, mei 2008

Met het programma Vrede van Utrecht willen wij ook een bijdrage leveren aan publieksparticipatie en het verbinden van vraag en aanbod. De podiumkunstinstellingen spelen immers een belangrijke rol in de realisatie van de doelstellingen van de Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad. Daarnaast heeft de Vrede aandacht voor artistiek en cultureel ondernemerschap van de instellingen. Tenslotte stimuleren wij via cultuureducatieve programma's de belangstelling voor de podiumkunsten bij een breed publiek. De uitwerking hiervan is te vinden in het hoofdstuk cultuurparticipatie.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- 33 ondersteunde instellingen in de provinciale basisinfrastructuur en nieuwe veelbelovende instellingen;
- dertig verleende incidentele subsidies voor voorstellingen, uitvoeringen, festivals e.d.;
- 5 ondersteunde talentvolle theatermakers c.q. innovatieve projecten;
- ondersteuning van circa twaalf theaters voor kwetsbare en jeugdtheatervoorstellingen;
- nieuw regiogezelschap dat aansluiting vindt binnen de bestaande infrastructuur;
- Duurzaam versterkt artistiek en cultureel ondernemerschap van de instellingen in het cultuurconvenant;
- minimaal 3 ondersteunde multi- en interculturele festivals met een regionale en zo mogelijk landelijke uitstraling.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Het Cultuurconvenant Midden-Nederland en het Arrangement Amersfoort zijn ondertekend. Om de kwaliteit van de provinciale basisinfrastructuur te bewaken is in 2010 een aanzet gedaan tot monitoring van de 26 culturele instellingen en festivals die de provincie ondersteunt. Deze monitoring vindt in samenwerking met de gemeenten Utrecht en Amersfoort plaats in het voorjaar van 2011 door middel van visitatie. Daarbij wordt onderzocht in hoeverre de beleidsplannen 2009-2012 zijn gerealiseerd en wat de kwalitatieve en kwantitatieve stand van zaken is. De monitoring is geïnitieerd op verzoek van Provinciale Staten en van de culturele instellingen.

Het regiogezelschap is gerealiseerd en vindt aansluiting bij bestaande gezelschappen. De regeling multi- en interculturele festivals wordt uitgevoerd. Kwantitatief wordt de doelstelling gehaald: in 2009 en 2010 ondersteunden we in totaal 10 festivals. Uit evaluaties van de verschillende festivals blijkt dat ook de kwalitatieve doelstelling van de regeling, namelijk het bevorderen van de multi- en interculturele uitwisseling, wordt gehaald. Zo waren de bezoekers van het festival Global Village te Amersfoort van diverse etnische afkomst en was er sprake van en waardering voor een veelkleurig en gevarieerd aanbod.

In 2009 en 2010 selecteerden we 7 jonge talenten die met ondersteuning van de provincie hun innovatieve project realiseren. Uit een evaluatie bleek dat door de eenvoudige en vernieuwende aanvraagprocedure en de oriëntatie op een nieuwe doelgroep, daarbij gebruikmakend van de moderne communicatiemiddelen, mensen zijn bereikt die normaal niet zo snel met kunst in aanraking komen. Daarnaast heeft de regeling een positieve werking gehad voor de profilering van de provincie. 69 podiumkunstprojecten zijn in de periode 2009-2010 met een incidentele bijdrage gerealiseerd. 15 podia in de provincie hebben met een bijdrage uit de regeling ondersteuning theaters inhoudelijk en financieel risicovol aanbod kunnen programmeren. Daarnaast blijkt de bijdrage voor jeugdtheaters in de schoolvakanties heel succesvol: 7 podia in de provincie werken daarin samen op het gebied van programmering, en met name in de marketing en promotie van de voorstellingen.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Wij stoppen met ingang van de tweede helft 2011 met de incidentele bijdragen voor de ontwikkeling van meer aanbod. De projecten vinden meestal ook zonder provinciale subsidie doorgang. Daarnaast willen we bestuurlijke drukte voorkomen: 87% van de aanvragen bleek uit Utrecht en Amersfoort te komen, waar lokaal een vergelijkbare regeling wordt uitgevoerd. We sluiten met deze beslissing aan op de beginselen van het KEER-traject - geen verlening meer van kleine subsidies, deregulering en tegengaan van administratieve lasten. Ook willen we minder inzetten op de ontwikkeling van (nog)

meer aanbod, maar juist op het bij het publiek brengen van het bestaande aanbod. Daarom betrekken we budget voor projectsubsidies bij de nieuwe invulling van de regeling ondersteuning theaters. Zo kan enerzijds het aanbod van kwalitatieve voorstellingen op de podia in de provincie op peil blijven en geven we daarnaast een impuls in de promotie en marketing van dat aanbod. Het podiumkunstbeleid vertoont hierdoor een grotere samenhang (samenbrengen vraag en aanbod) en we spelen beter in op de kenmerken van de sector. Bovendien sluiten deze doelen goed aan bij de missie van Utrecht2040 en de ambities voor Utrecht Culturele Hoofdstad 2018. Het past beter bij de klassieke taak van de provincie om zorg te dragen voor de spreiding, daar waar gemeenten de verantwoordelijkheid nemen voor accommodaties.

Ook bij de meerjarige podiumkunstsubsidies zetten wij een beleidswijziging in. We maken scherpe keuzes bij de selectie van instellingen. Niet meer een groot en divers aanbod maar een professioneel kernaanbod is ons uitgangspunt. Binnen het Utrechtse culturele veld zijn twee sectoren te benoemen waarin Utrecht excelleert op het gebied van (podium)kunsten: jeugd en presentatie/festivals. Ondersteuning van deze instellingen sluit aan bij de ambities van de provincie op cultureel gebied (2018) en op sociaal economisch gebied (2040).

Uitgangspunten:

- Een duidelijke profilering en afbakening op het thema jeugd, van oudsher een provinciaal speerpunt, zorgt voor transparantie en duidelijkheid voor het culturele veld en is (beleidsmatig) onderscheidend ten opzichte van de gemeente. Inzet op het thema jeugd sluit tevens aan op de provinciale beleidsinzet op kunsteducatie via de ondersteuningsinstelling Kunst Centraal en is in lijn met de demografische kenmerken van de provincie.
- Focus op (excellente) presentatie-instellingen gekoppeld aan de reputatie van Utrecht als festivalstad genereert ook voor de provincie een grote zichtbaarheid. Zowel jeugd als presentatie hebben een bovenlokale uitstraling. Zo bereiken veel jeugdinstanties een regionaal publiek (onder andere via de scholen) en zijn veel bezoekers van festivals afkomstig uit de provincie Utrecht. Met ons regionaal programmeringsbeleid, dat vanaf 2012 van kracht wordt, vervullen we binnen het kunstenbestel onze klassieke taak als provinciaal middenbestuur door te zorgen voor spreiding van het podiumkunstenaanbod.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- presentatie van de resultaten van de visitatie van 26 convenantinstellingen in 2011;
- advies van een ad hoc adviescommissie over subsidiëring van 15 instellingen op het gebied van jeugd en festivals;
- regeling Talentvolle makers:
  - ondersteuning van minimaal 6 en maximaal 10 makers / projecten;
  - inhoudelijke evaluatie van de 7 in 2009 en 2010 ondersteunde jonge makers;
- bijdrage aan 10 podia in 2011 en 2012, voor de programmering van kwalitatief / risicovol (artistiek en financieel) aanbod en deelname aan de marketingcampagne om dit aanbod te promoten.

5.2 Beeldende kunst en vormgeving

Ambities en doelen 2009-2012

Eind 2007 besloot de minister van cultuur de geldstroom beeldende kunst niet langer via de provincies uit te zetten, maar rechtstreeks te verlenen aan 36 middelgrote gemeenten en presentatie-instellingen. De verandering van de geldstroom leidt tot een wijziging in het provinciale beeldende kunstbeleid. Het CBK Utrecht blijft voor ons ook de komende periode een belangrijke provinciale functie vervullen voor het professionaliseren en ondersteunen van de sector beeldende kunst. Het wegvallen van de rijksbijdrage heeft gevolgen voor de exploitatie van het CBK en heeft een nadelig effect op het in gang gezette proces van professionalisering van het CBK. Vanuit dit perspectief compenseren wij voor een periode van twee jaar de rijksbijdrage. In die twee jaar verwachten wij van het CBK een actieve inzet op het werven van derde geldstromen. Op basis van een zorgvuldige evaluatie zullen wij eind 2010

een beslissing nemen over de financiering in het vervolg van de beleidsperiode. Met het wegvallen van de rijksbijdrage vervalt onze bijdrage aan de Stichting Basis Actuele Kunst. Wij rekenen op de gemeenten Amersfoort en Utrecht om actief in te zetten op de regionale uitstraling van de beeldende kunstvoorzieningen (waaronder het CBK en het BAK). De gemeentelijke convenanten op het gebied van de beeldende kunst worden met het wegvallen van de rijksbijdrage niet verlengd. In overleg met de betrokken gemeenten zullen wij verkennen of er andere mogelijkheden zijn om succesvolle projecten voort te zetten.

Via gebiedsgerichte projecten als Agenda Vitaal Platteland, Limes, Nieuw Hollandse Waterlinie en Grebbelinie zetten wij in op het versterken van de culturele planologie, dat wil zeggen op het verbinden van kunst, erfgoed en ruimtelijke ordening gericht op het versterken van de kwaliteit van het vorm te geven landschap. Wij maken hierbij gebruik van beschikbare programmasubsidies en zien voor het CBK een actieve rol in de uitvoering. De uitwerking van dit beleid zal onderdeel uitmaken van het uitvoeringsprogramma Cultuur en Ruimte.

De provinciale kunstuitleen vinden wij van belang als laagdrempelige manier om kunst bij een breed publiek onder de aandacht te brengen. De koppeling met bibliotheken is hierin essentieel. De provinciale inzet voor collectievorming gaan wij beëindigen. Wij zullen hierover nadere afspraken maken met de kunstuitleen en voor de provinciale tekeningencollectie met het Centraal Museum. Wij zullen in overleg treden met externe partijen als het CBKU om te zoeken naar mogelijkheden om jonge kunstenaars te stimuleren.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- CBK als het provinciale expertisecentrum voor kunstenaars, publiek en aanjager culturele planologie;
- uitvoeren van projecten culturele planologie via het programma Cultuur en Ruimte;
- laagdrempelige toegangen tot de kunstuitleen in bibliotheken en op de doelgroep afgestemde marketing en publiciteit;
- in 2010 uitgevoerde evaluatie van de marktpositie van het CBK.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In 2009 hebben we de nota Beeldende Kunst 2010-2012 vastgesteld. Dit is een uitwerking van bovenstaande ambities. Zo gaan we in deze periode de kerntaken van het CBKU versterken. Daarnaast hebben we een nieuwe ambitie geformuleerd voor wat betreft onze inzet op het gebied van nieuwe media.

CBK Utrecht

Het jaar 2009 stond voor een groot deel in het teken van de verbouwing en inrichting van het nieuwe pand aan de Plompetorengracht 4. In het najaar begon de verhuizing vanuit drie locaties. Ondertussen werd hard gewerkt aan de uitvoering van het programma van activiteiten, aan nieuw beleid, en aan het openingsprogramma van het nieuwe CBKU in 2010. Daarbij zijn maatregelen genomen om te kunnen anticiperen op de taakstellende bezuiniging vanaf 2011, vanwege het wegvallen van de rijksbijdrage. Zo is bijvoorbeeld besloten om het tijdschrift LucasX op te heffen. Ondanks de moeilijke omstandigheden heeft het CBK 2 van haar 3 kerntaken kunnen uitvoeren, te weten: het informatiecentrum en het tentoonstellings- en presentatieprogramma. Haar derde kerntaak, het grafisch atelier, kon vanwege de verbouwing niet worden uitgevoerd.

In 2010 heeft het CBKU haar positie als dynamische werk-, expositie- en ontmoetingsplaats voor actuele beeldende kunst in Utrecht en omgeving versterkt. Zij beschikt nu over een representatieve en uitstekend geoutilleerde locatie. De organisatie heeft zich verder extern georiënteerd. Er zijn (projectmatige) verbintenissen met de HKU, Vrede van Utrecht, SETUP en anderen aangegaan. Dat leidde tot cross-overs buiten het actuele beeldende kunstenveld. De resultaten zijn een aantal bijeenkomsten en exposities, buiten het reguliere presentatieprogramma om. Daarnaast is bijvoorbeeld het aantal unieke bezoekers van de website licht gestegen. Hoewel de marktpositie van het CBK onder druk staat vanwege de crisis, zijn vooral binnen het segment Kunst in Opdracht veelbelovende

samenwerkingsverbanden en netwerken opgebouwd. De rol van het CBKU varieert daarin. CBKU is (co)producent en treedt op als initiator en opdrachtgever of is mede verantwoordelijk voor de inhoud, het proces en het realiseren van de opdracht namens de opdrachtgever. Projecten worden bijvoorbeeld ingebracht bij gebiedsprogramma's en projectplannen van andere organisaties. Daarnaast wordt CBKU gevraagd als adviseur en begeleider van een kunstopdracht. Opdrachtgevers zijn overheden, semioverheden en marktpartijen. CBKU is partner in het project rondom de Vliegbasis Soesterberg. De verwachting is dat dit in 2011 tot externe inkomsten zal leiden die het wegvallen van de rijksbijdrage voor een deel zullen moeten compenseren. In totaal zijn in 2009 en 2010 5 projecten afgerond van de circa 15 projecten die in voorbereiding of uitvoering zijn. Om resultaten van de projecten binnen het segment Kunst in Opdracht zichtbaar te maken, kennis hieromtrent te delen en 'last but not least' een portfolio op te bouwen ten behoeve van toekomstige acquisitie is onlangs de publicatie Kunst en Ruimte verschenen. Hierin zijn 7 projecten binnen dit thema gedocumenteerd.

Aangezien het programma Cultuur en Ruimte geen doorgang heeft gevonden, zijn er vanuit beeldende kunst ook geen projecten in dit kader uitgevoerd.

Er heeft geen onderzoek plaatsgevonden naar de marktpositie van het CBKU, op basis waarvan wij eind 2010 een beslissing zouden nemen over de financiering. Uit zowel het jaarverslag 2009, de monitoring van activiteiten in 2010 en het activiteitenplan 2011 blijkt dat de taakstellende bezuiniging naar verwachting kan worden gecompenseerd met organisatorische maatregelen en een sterkere acquisitie, gericht op externe geldstromen.

Kunstuitleen

Medio 2010 zijn er 8 dienstverleningsovereenkomsten tussen provinciale kunstuitlenen en de vestiging in Utrecht. Dit waren er begin 2009 nog 6. In 2009 is het aantal leners over deze 6 vestigingen met ruim 100 gestegen van 630 naar 737. Het aantal educatieve projecten is hoger dan vooraf begroot, het aantal publieksactiviteiten is echter lager dan was begroot.

Het afgelopen halfjaar hebben we de collecties in alle uitleencentra geïnventariseerd en voor een groot deel gecategoriseerd. Ook het digitaliseren van de collectie verloopt voorspoedig. De kunstwerken in de uitlenen in Amersfoort, Houten, Nieuwegein en Zeist zijn gefotografeerd en worden bewerkt voor gebruik in de digitale catalogus.

Per 2011 legt de gemeente Utrecht een taakstellende bezuiniging van circa € 300.000,- op aan de Kunstuitleen Utrecht. Momenteel worden de mogelijkheden voor een doorstart onderzocht, uiterlijk eind 2010 volgt hierover een besluit. We vinden het belangrijk om aangesloten te blijven op dit traject zodat het provinciaal belang wordt gewaarborgd. Aansluitend zullen wij scenario's ontwikkelen om te toekomst van de Kunstuitleen te onderzoeken.

Centraal Museum

De provinciale collectievorming met betrekking tot de verzameling provinciale tekeningen wordt in de huidige cultuurnotaperiode beëindigd. We zijn met het Centraal Museum in gesprek om onze verantwoordelijkheid voor de collectie over te dragen door middel van een schenking van de collectie.

Medialab

In 2010 hebben wij SETUP, de pilot voor Utrechts nieuwe podium voor creatie en innovatie op het vlak van digitale media, ondersteund. Tijdens deze pilot zijn circa 30 workshops, lezingen en tentoonstellingen gerealiseerd. Daarnaast is een stevig fundament gelegd voor de organisatie en is een netwerk opgebouwd van zowel instellingen op het gebied van nieuwe media als instellingen die in aanpalende sectoren zoals beeldende kunst actief zijn. Tot slot zijn projectmatige samenwerkingsverbanden aangegaan met de HKU en UU. Dit heeft bijgedragen aan de missie van het Medialab: ontmoetingen creëren tussen denkers en doeners uit de creatieve en culturele digitale sector in Utrecht.

Bijgestelde ambitie 2011-2012

Op het gebied van nieuwe media formuleerden we in onze Nota Beeldende Kunst 2010-2012 een nieuwe ambitie. De resultaten van de pilot SETUP in 2010 vormden de aanleiding voor de verdere ontwikkeling van een medialab dat opereert op het snijvlak van economie, maatschappij, kunst en wetenschap. Om de kwaliteit van de sector te versterken en om artistieke, wetenschappelijke en economische innovaties te bevorderen, is interdisciplinaire samenwerking in een medialab een kans die we niet mogen missen. Zo bevorderen we specifiek de deskundigheid en kwaliteit van kunstenaars binnen dit werkveld en dragen we bij aan de artistieke productie en vernieuwing, een van de hoofddoelen van de Cultuurnota 2009-2012. Het beleid wordt in samenhang met de overige belanghebbenden zoals de gemeente, het onderwijs en de creatieve sector, uitgevoerd.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- CBKU als het provinciale expertisecentrum voor kunstenaars, publiek en aanjager culturele planologie;
- een nadrukkelijker positionering van het CBKU als professionele partner binnen het thema Kunst in de Openbare Ruimte en het stimuleren van de regionale spreiding van activiteiten in het kader van het tentoonstellings- en presentatieprogramma;
- realisatie maatschappelijke effectmeting als onderdeel van de beleidscyclus om de resultaten van bovenstaande ambities te meten;
- laagdrempelige toegangen tot de kunstuitleen in bibliotheken en op de doelgroep afgestemde marketing en publiciteit;
- vastleggen resultaats- en inspanningsverplichtingen per provinciale Kunstuitleen om het resultaat van de bovenstaande ambitie te meten;
- ontwikkelen van toekomstscenario's in 2011 voor een doorstart van de Kunstuitleen;
- realisatie schenking provinciale tekeningencollectie aan het Centraal Museum;
- een voorziening op het gebied van nieuwe media / een medialab.

6. Media

6.1 Bibliotheken

Ambities en doelen 2009-2012

De komende jaren zal onze aandacht verder uitgaan naar de versterking van de bibliotheeksector, gemeentelijk opdrachtgeverschap en (inter)provinciale uitwisseling en samenwerking. Daarnaast richten we ons, tegen de achtergrond van de landelijke ontwikkelingen, op de verdere opbouw van de SUB. Vanuit de sector zelf (Vereniging Openbare Bibliotheken) wordt samen met provincie en rijk geïnvesteerd op thema's als collectiebeleid, personeelsbeleid, certificering, kwaliteit van dienstverlening, cultureel ondernemerschap en marketing en promotie.

Het landelijk bibliotheekbeleid is nog volop in ontwikkeling. Het Sociaal Cultureel Planbureau heeft het proces van bibliotheekvernieuwing geëvalueerd en de Raad voor Cultuur heeft advies voor de nieuwe periode uitgebracht. Het rijk neemt eind 2008 een besluit op welke wijze het bibliotheekvernieuwingsproces wordt voorgezet en hoe de beschikbare middelen worden verdeeld. Er is op dit moment nog onvoldoende duidelijkheid of de provincie een rol krijgt bij de verdeling van de landelijke vernieuwingsgelden 2009-2012. Op basis van het nieuwe rijksbeleid en op basis van de uitkomsten van lopend provinciaal onderzoek naar de inhoudelijke, organisatorische en juridische status van de provinciale bibliotheeksector en het gemeentelijk bibliotheekbeleid, scherpen wij het provinciaal bibliotheekbeleid aan.

Begin 2009 evalueren wij in samenspraak met de bibliotheken en betrokken gemeenten het project cultuurnetwerk Utrecht.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- in 2009 uitgevoerde evaluatie en advies project cultuurnetwerk Utrecht;
- een sterk bibliotheeknetwerk.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Belangrijk resultaat van 2009 is dat de tarieven voor de abonnementen bij de Utrechtse Bibliotheken zijn geharmoniseerd. In elke bibliotheek³ kan de burger een boek lenen en inleveren tegen hetzelfde tarief. Dit is een belangrijke vervolgstap na de invoering van de bibliotheekpas in 2008. De digitale bibliotheek, personeelsbeleid, marketing en provinciaal collectiebeleid vragen nu om meer organisatiekracht en integratie van backofficetaken. Daarom hebben de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken (SUB) in voorjaar 2009 aan de provincie gevraagd hen te helpen in de samenwerking. Dit heeft geleid tot het installeren van een adviescommissie, bestaande uit bestuurders en bibliotheekdeskundigen, die samen met een externe adviseur tot een advies moest komen.

Op 13 juli 2010 hebben wij, op basis van dit advies met de titel 'een uitgelezen kans', besloten om samen met de betrokken partijen op weg te gaan naar een fusie van de Utrechtse bibliotheken. Daarmee spelen we in op de behoeften in de maatschappij, waarbij de digitale bibliotheek een belangrijke rol speelt. Door het gezamenlijk organiseren van backofficetaken als HRM, collectiebeleid, marketing, digitale dienstverlening en ICT, zijn de Utrechtse bibliotheken in staat de noodzakelijke eigen vernieuwingen vorm te geven en tevens een volwaardige landelijke partner te worden, met name in de digitale bibliotheek.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Samen op weg naar een fusie op 1 januari 2015.

---

³ Behalve de bibliotheken in Veenendaal en Nieuwegein, deze zijn nog niet aangesloten bij een regiobibliotheek.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- projectplan 2011 -2015 'Samen op weg naar fusie' vastgesteld in PS in 2011. Daarin staan de volgende stappen: intentieverklaringen van gemeenten aangaande fusie als streefmodel, samenwerkingsovereenkomst tussen SUB en BiSC, organisatieontwerp fusie, organisatieontwikkelingsplan en een begroting.
- uitvoering projectplan in 2012.

6.2 Cultuurhuizen

Ambities en doelen 2009-2012

De regeling cultuurhuizen loopt tot en met 2009. Er zijn enkele wijzigingen ten aanzien van het beleid van voorgaande jaren: ook kleinere initiatieven komen in aanmerking voor de regeling en een bibliotheekvoorziening is vereist en niet persé een bibliotheekvestiging. De provincie verleent subsidie voor procesbegeleiding en investeringen. In de cultuurhuizen kan men cultuur, kennis en informatie opdoen en elkaar ontmoeten. Op deze wijze dragen cultuurhuizen bij aan de leefbaarheid van steden, dorpen en wijken van de provincie Utrecht. Instellingen die participant zijn van een cultuurhuis worden geprikkeld om een vernieuwende, gezamenlijke programmering aan te gaan met andere instellingen. In de Utrechtse cultuurhuizen komen verschillende provinciale beleidsterreinen samen, zoals bibliotheekvernieuwing, cultuurparticipatie, leefbaarheid kleine kernen en uiteraard de programma's Vrede van Utrecht en Utrechtse Schatkamer.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

In 2012 zijn minimaal 10 cultuurhuizen met een samenhangende programmering geopend.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

De provincie heeft procesbegeleidingssubsidie verleend aan gemeenten voor een onderzoek naar de haalbaarheid van een cultuurhuis. Hieruit vloeiden 13 aanvragen voor een investeringsbijdrage voort. De beleidswijziging om ook bibliotheekvoorzieningen toe te staan en daarmee kleinere cultuurhuizen mogelijk te maken heeft haar vruchten afgeworpen: wij hebben 4 aanvragen voor kleinere cultuurhuizen met een bibliotheekvoorziening gehonoreerd. Hiermee maken wij cultuurhuizen in Oudewater, Cothen, Langbroek en Schalkwijk mogelijk, naast 2 cultuurhuizen met een bibliotheekvestiging in Amersfoort Vathorst en Woudenberg.

De verwachting dat de kleinere cultuurhuizen ook een lagere investeringsbijdrage dan twee ton zouden vereisen, is niet uitgekomen. Met als gevolg dat we het streven om 10 extra cultuurhuizen te ondersteunen naar beneden moesten bijstellen. Ook bleek de voorwaarde om uiterlijk eind 2011 te starten met de bouw voor het cultuurhuis in Driebergen niet haalbaar, waardoor deze investeringsbijdrage is komen te vervallen.

De 6 nieuwe cultuurhuizen komen bovenop de 17 eerder verleende subsidies voor cultuurhuizen uit de oude regeling. Daarvan is 1 subsidieverlening vervallen, doordat de plannen voor een cultuurhuis in Mijdrecht zijn stopgezet. Inmiddels hebben 10 cultuurhuizen hun deuren geopend en volgen de overige in 2011 en 2012. Het cultuurhuisconcept is breed opgepakt in de provincie. Naast de 22 gesubsidieerde cultuurhuizen zijn er nog vele initiatieven in ontwikkeling.

Qua samenstelling zijn de cultuurhuizen zeer divers, met combinaties van welzijnsorganisaties, culturele instellingen, scholen, regionaal archief, gezondheidszorgvoorzieningen, buurtsupermarkt, horecafuncties, gemeentebalies, sportvoorzieningen, et cetera. De multifunctionele gebouwen houden het voorzieningenniveau op peil, creëren meerwaarde door samenwerking en vormen een ontmoetingsplek in buurt, kern of wijk. Alle cultuurhuizen onderschrijven de meerwaarde van de aanwezigheid van een bibliotheek. Het is een laagdrempelige voorziening waardoor er loop in het cultuurhuis komt en de bibliotheek is een gemakkelijke verbindende schakel tussen de verschillende instellingen.

Uit een reeks rondetafelgesprekken met gemeenten en betrokken instellingen is echter ook gebleken hoe moeilijk het is om een goede vorm van samenwerking te vinden en om het gebouw op een financieel gezonde wijze te exploiteren. Dit vergt structurele aandacht van gemeenten. Ook de adviescommissie cultuurhuizen concludeerde dat de subsidie voor de bouw en inrichting van het cultuurhuis wellicht beter gericht had kunnen worden op het proces en uitwerking van het cultuurhuisconcept. De provincies Gelderland en Overijssel komen in hun cultuurhuis-beleid tot eensluidende conclusies.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Partijen zien een grote toegevoegde waarde voor een regierol van de provincie bij de ontwikkeling en uitwisseling van het cultuurhuisconcept en voor het agenderen van dit onderwerp bij gemeenten. In 2011 zetten we het resterende cultuurhuizenbudget in om de uitwisseling van 'best practices' mogelijk te maken en het ontwikkelen van dienstverleningsconcepten te stimuleren, met het nadrukkelijke doel het cultuurhuisconcept over te dragen aan de gemeenten. Er wordt aansluiting gezocht bij de beleidsterreinen bibliotheekvernieuwing en cultuurparticipatie én met aanpalende programma's als Welthuis! en de Vrede van Utrecht / Culturele Hoofdstad 2018.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- een audit van verschillende cultuurhuizen in de provincie Utrecht;
- een overzicht van 'best practices', do's en don'ts, handvatten voor dienstverleningsconcepten en instrumenten om het maatschappelijk rendement van cultuurhuizen te formuleren en monitoren;
- een netwerk waarmee gemeenten en betrokken instanties elkaar kunnen vinden en blijvend expertise kunnen uitwisselen;
- een overdracht van het cultuurhuisconcept aan gemeenten om daarmee het gemeentelijk cultuurhuizenbeleid te versterken;
- opening van de resterende twaalf gesubsidieerde cultuurhuizen.

6.3 Regionale omroep

Ambities en doelen 2009-2012

We zien toe op een blijvende gezonde financiële situatie bij RTV Utrecht en stimuleren een kwalitatieve invulling en versterking van het onafhankelijk functioneren van het programmabeleidsbepalend orgaan. Verder houden wij toezicht op het verantwoord bereik van de omroep onder een divers publiek. We kijken hierbij ook naar de mogelijkheden die de nieuwe media bieden.

In aansluiting op landelijke ontwikkelingen, zoals de wens van OCW voor meer aansluiting tussen kunsten, erfgoed, onderwijs en omroep, willen wij dat de relatie tussen de culturele sector en de omroep wordt versterkt. In dit kader vragen wij RTV Utrecht en de Samenwerkende Utrechtse Bibliotheken samen met de Stichting Vrede van Utrecht en de instellingen uit het cultuurconvenant, de mogelijkheden voor het duurzaam versterken van de relatie cultuur en media te benoemen. Wij vinden het van belang om zorg te dragen voor een goede samenwerking tussen cultuur en media en tussen media onderling om gezamenlijke ambities te realiseren.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- inzichtelijke verantwoording over de besteding van de subsidies;
- kwalitatieve en onafhankelijke invulling van het programmabeleidsbepalend orgaan;
- toename van bereik en kwaliteit van radio, tv en internet;
- gerealiseerde strategische alliantie tussen cultuur en media.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In 2009 hebben wij de beleidsnotitie Mediabeleid Provincie Utrecht 2009-2012 vastgesteld. Hierin staat hoe de provincie de wettelijke taak tot het bekostigen van de regionale omroep uitvoert, binnen

het kader van de Mediawet 2008. De afgegeven bekostigingsverklaring loopt tot 2013. Hiermee wordt voorzien in een publieke informatievoorziening voor de bevolking van de provincie Utrecht.

RTV Utrecht moet over een representatief en goed functionerend programmabeleidsbepalend orgaan beschikken. Dit orgaan heeft de wettelijke taak gekregen om het programmabeleid en –aanbod vast te stellen. Om het onafhankelijk en kwalitatief functioneren van het orgaan te monitoren is afgesproken dat RTV Utrecht in de jaarlijkse verantwoording aan de provincie uitgebreidere verslaglegging door het programmabeleidsbepalend orgaan opneemt.

In de medianotitie is vastgelegd dat RTV Utrecht een bereik van tenminste het gemiddelde Randstedelijk niveau dient na te streven. De Stichting Kijk- en Luisteronderzoek monitort deze bereikcijfers continu. Uit die monitoring blijkt dat, terwijl het gebruik van internet toeneemt, de bereikcijfers van radio en met name tv onder druk staan. In gesprekken met RTV Utrecht benadrukken wij het belang van de bereikcijfers om de rol van publieke informatievoorziening te kunnen waarmaken.

De samenwerking tussen de culturele sector en de omroep is aan de orde geweest op een bijeenkomst voor provinciale ondersteuningsinstellingen. Hier kwam naar voren dat de instellingen elkaar goed weten te vinden en geen nut zien in het smeden van formele strategische allianties. Naar aanleiding van een rapport van de commissie Brinkman over nut en noodzaak van de oprichting van regionale mediacentra, waarin geschreven pers en omroep samenwerken, bekijkt RTV Utrecht op welke wijze de regionale omroep daaraan kan bijdragen.

Bijgestelde ambitie 2011 en 2012

Wij vragen RTV Utrecht te werken aan een strategisch beleidsplan dat een antwoord formuleert op de veranderingen in het medialandschap en waarin de relatie tot, en mogelijkheden tot samenwerking met, andere media worden benoemd.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- bekostiging van RTV Utrecht, teneinde een publieke informatievoorziening voor de provincie te waarborgen;
- om te komen tot een zorgvuldig besluit over een representativiteits- en bekostigingsverklaring voor de volgende concessieperiode (2013 – 2018):
  - zicht op de representativiteit en het functioneren van het programmabeleidsbepalend orgaan;
  - zicht op eventuele herinrichting van het publieke bestel op landelijk niveau, die van invloed kan zijn op de wettelijke taak van provincies.
- een strategisch beleidsplan van RTV Utrecht.

7. Rollen en verantwoordelijkheden

7.1 Samenwerking andere overheden

Ambitie en doelen 2009-2012

Wij vinden een goede samenwerking met de Utrechtse gemeenten belangrijk. In de periode 2005-2008 heeft dit geleid tot succesvolle projecten op het gebied van onder andere bibliotheekvernieuwing, cultuurbereik en cultureel erfgoed. Voorbeelden hiervan zijn de convenanten in het kader van het Actieprogramma cultuurbereik en het museale programma *van Collectie naar Connectie* alsmede de provinciale input voor erfgoednota's en erfgoedprojecten zoals de Grebbelinie. Ook in de komende periode hebben provincie en gemeenten er belang bij op het gebied van cultuur samen op trekken. De gemeenten geven aan met name een rol te zien weggelegd voor de provincie op het gebied van regionale afstemming en de vernieuwing van beleid. Wij willen daarom de komende periode ontmoeting en uitwisseling stimuleren, nieuwe ontwikkelingen aanjagen en in nauwe samenwerking met de gemeenten het gemeentelijk cultuurbeleid versterken. Om heldere afspraken te kunnen maken en versnippering te voorkomen zoeken wij meer nog dan voorheen naar cultuurbrede afstemming, overleg op maat en een goede samenhang met de provinciale samenwerkingsagenda.

Als landsdeel midden (de provincies Flevoland en Utrecht en de gemeenten Almere, Amersfoort en Utrecht) sluiten wij, net als in de voorgaande cultuurnota periode, een convenant met de minister van OCW. In het convenant zijn voor de periode 2009-2012 afspraken gemaakt over de financiering van culturele instellingen. OCW, IPO en VNG hebben afgesproken het instrument van het landsdelige cultuurconvenant in de lopende periode te evalueren en tot aanbevelingen te komen voor de toekomst. Amersfoort en Utrecht nemen in de provincie vanwege de omvang en de aanwezige culturele infrastructuur een aparte positie in. De afspraken met deze twee gemeenten lopen via het cultuurconvenant Midden-Nederland en het Arrangement Amersfoort.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- jaarlijkse kennisuitwisseling en ontmoeting op provinciaal dan wel regionaal niveau;
- in 2009 vastgelegde en uitgevoerde samenwerkingsafspraken cultuur met gemeenten;
- uitgevoerde afspraken convenant landsdeel midden.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

In het kader van het programma Cultuurparticipatie hebben wij met 23 gemeenten een overeenkomst (vaak gecombineerd met een cultuurarrangement) getekend. Het Cultuurconvenant Midden-Nederland is ondertekend in 2009 en de uitvoering ligt op schema.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- gerealiseerde kennisuitwisseling en ontmoeting op provinciaal dan wel regionaal niveau;
- vastgelegde en uitgevoerde samenwerkingsafspraken cultuur met gemeenten;
- uitgevoerde afspraken convenant landsdeel midden.

7.2 Subsidiërelatie

Ambities en doelen 2009-2012

Wij willen de relatie met de instellingen die wij subsidiëren anders vormgeven. Daarvoor gaan wij horizontale verantwoording gebruiken; in plaats van de subsidiecyclus komt de beleidscyclus centraler te staan, waarbij overheden instellingen ruimte geven om maatschappelijk te ondernemen. De overheid richt zich hierbij vooral op de 'wat' vraag en laat het 'hoe' over aan de instelling. De overheid formuleert de doelstellingen en de beoogde maatschappelijke effecten en geeft daarbij de burgers/afnemers een belangrijke verantwoordelijkheid voor het beoordelen van de feitelijke

resultaten. Voor overheden en maatschappelijke organisaties samen ligt er de uitdaging om de producten en resultaten beter af te stemmen op de wensen en behoeftes van burgers/ afnemers. Dit gebeurt vanuit de wens om de burger centraler te stellen, en óók vanuit de verschuivende aandacht van problemen en tekorten naar uitdagingen en kansen.

Op basis van de geformuleerde doelstellingen in deze cultuurnota maken wij prestatieafspraken met de provinciale ondersteuningsinstellingen Kunst Centraal, Landschap Erfgoed Utrecht, ZIMIHC, Centrum Beeldende Kunst Utrecht en ook met de Stichting Vrede van Utrecht, RTV Utrecht, SUB en de Kunstuitleen. Deze kwantitatieve én kwalitatieve prestatieafspraken leggen wij vast in de subsidiebeschikking.

In 2009 en 2010 gaan we een pilot maatschappelijk ondernemen en horizontale verantwoording uitvoeren in de cultuursector. De pilot past binnen de groeiende aandacht voor cultureel ondernemerschap zoals bepleit door de commissie cultuurprofijt, de regels van cultural governance en de wens voor het professionaliseren van de instellingen. Wij maken hierover in eerste instantie afspraken met de vier provinciale ondersteuningsinstellingen te weten Kunst Centraal, ZIMIHC, Landschap Erfgoed Utrecht en het Centrum Beeldende Kunst. De pilot moet zowel de instellingen als de provincie duidelijkheid geven over de mogelijkheden van een meer inhoudelijke aansturing.

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- in 2009 en 2010 uitgevoerde pilot Maatschappelijk Ondernemen en Horizontale Verantwoording binnen de cultuursector;
- vastgelegde beleidsgestuurde prestatieafspraken met de provinciale instellingen.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

De pilot Maatschappelijk Ondernemen en Horizontale Verantwoording is uitgevoerd en is tijdens het proces omgedoopt in de pilot Maatschappelijke Effectmeting. Samen met de vier instellingen is gezocht naar een manier om naast de vraag 'doen wij de dingen goed?' ook de vraag 'doen wij de goede dingen?' op een goede manier te kunnen beantwoorden. Dit moet zijn beslag krijgen in de afspraken die we in de volgende periode met de instellingen gaan maken. De pilot wordt in 2011 en 2012 verbreed naar de andere ondersteuningsinstellingen en zal vanaf 2013 een regulier onderdeel worden van de subsidiecyclus.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- vastgelegde beleidsgestuurde prestatieafspraken met de provinciale instellingen.

7.3 Relatiebeheer en debat

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- goed relatiebeheer binnen de culturele sector;
- jaarlijks cultuurdebat.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Beide jaren hebben wij een congres georganiseerd, waar de provincie en het culturele veld met elkaar in gesprek konden gaan over alle stadia van beleid: beleidsvorming, beleidsuitvoering, beleidsevaluatie en beleidsinformatie. In 2010 ging dit Cultuurforum onder andere over de economische waarde van cultuur. Ook organiseren we jaarlijks een gesprek met alle provinciale ondersteuningsinstellingen over een actueel onderwerp.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- goed relatiebeheer binnen de culturele sector;
- Cultuurforum en inspiratiedocument voor een nieuwe beleidsperiode.

7.4 Evaluatie, onderzoek en monitoring

Beoogde resultaten 2009 - 2012

- toegankelijk en afgestemd systeem van monitoring;
- actualisatie van lopend beleid voor de jaren 2011 en 2012;
- nulmeting in 2009.

Behaalde resultaten 2009 en 2010

Deze evaluatie is resultaat van de monitoring van het cultuurbeleid. Op basis daarvan is ook het lopende beleid geactualiseerd.

Beoogde resultaten 2011 en 2012

- beleidsevaluatie over de gehele cultuurnotaperiode.